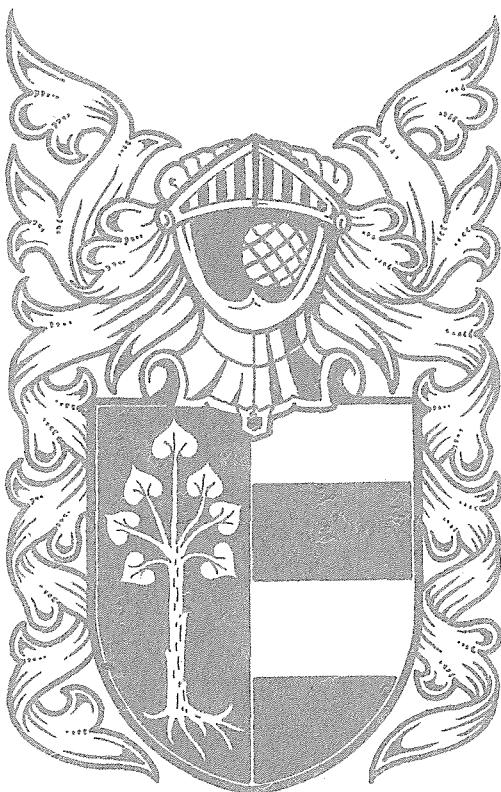

DŮM KULTURY ROH
KRÁLOVOPOLSKÉ STROJÍRNY BRNO

I
N
F
O
R
M
A
C
E

GENEALOGICKÉ
A HERALDICKÉ

3
1983

Z ČINNOSTI KLUBU

Christian Mayer (1719 - 1783)

Na dubnové schůzi konané dne 19.dubna 1983 vystoupil u příležitosti 200 letého výročí úmrtí světoznámého astronoma, objevitele dvojhvězd, Christiana Mayera z Modřic (+16.4.1783), Ladislav Šebestík, který se o dílo a životní osudy tohoto význačného Moravana zajímá již 40 let, a to od roku 1943, kdy v rámci sběru materiálu pro zamýšlené české dějiny Modřic ho zaujala stručná informace v Hosákově Historickém místopisu země Moravsko-slezské, že se v Modřicích narodil Christian Mayer.

Jeho přednáška byla pojata netradičně, nejprve pojednal o vědecké práci Christiana Mayera a poté přítomné seznámil s výsledky pátrání po Mayerově křestním zápisu, kterému věnoval mnoho set hodin, nebot tento zápis by definitivně uzavřel otázku ohledně jeho místa narození. Přednáška přinesla nové poznatky, které získal I.Šebestík ze zahraničních cest, zejména z Mannheimu, kde se pod ochranou osvíceného kurfiřta Karla Theodora rozvinulo nadání Christiana Mayera.

Na nadaného mladého vědce, který měl pověst pilného badatele, který všechn svůj čas věnoval matematice, upozornil kurfiřta jeho někdejší vychovatel Seedorf. Christian Mayer v té době, v roce 1747.vyučoval na škole v Aschaffenburgu humanitní předměty, především klasické jazyky a též matematiku. Kurfürst Karel Theodor měl dobré znalosti z mnoha vědních disciplín i schopnost vybírat si schopné lidi. Christiana Mayera, magistra filosofie, si pro jeho znalosti vel-

mi vážil, a proto ho dekretem ze 7. října 1752 jmenoval řádným profesorem matematiky a experimentální fyziky na univerzitě v Heidelbergu, kde pro něho zřídil novou katedru. Tak z kurfiřtova šťastného rozhodnutí se stal Mayer třetím profesorem filosofie na heidelbergské univerzitě. Bylo to vskutku vysoké ocenění kvalit mladého Moravana, který studoval na mnohých evropských školách, ale který pro svoji chudobu neměl ani na zaplacení imatrikulacního poplatku a musel mu být prominut.

Mezi kurfiřtem a Mayerem se vyvinulo osobní přátelství. Jeden z Mayerových objevů byl přímo podnícen kurfiřtem, kterému se velmi líbila hra na v té době zcela nový hudební nástroj – skleněnou harmoniku, avšak tajemství tohoto nástroje bylo tajeno. Mayer dokázal v krátkém čase objevit princip tohoto nástroje. Pořídil pro každý díl a součástku hudebního nástroje potřebný výkres, propočítal potřebné tvary a rozměry a roku 1768 předal kurfiřtovi kompletní dokumentaci nástroje. Tento Mayerův čin byl jedním z důvodů, že skleněná harmonika našla oblibu v Německu.

U odborné veřejnosti byl Christián Mayer však znám zejména svou publikační činností. Od roku 1753 vydával své práce tiskem. V roce 1757 jel služebně do Paříže a do Marseille studovat pro potřebu kurfiřta moderní městská vodní hospodářství. V Paříži se osobně seznámil a spřátelil se slavnými astronomy De la Lande, Cassinim, De la Caille a Bougnarem. Ti ho zasvětili do svých geodetických prací na velké nové mapě Francie. Když Cassini mapoval k Francii přilehlá německá území, Mayer ho doprovázel a po několik týdnů mu prokazoval četné užitečné služby.

Jelikož Mayer již v Paříži splnil účel své cesty, z peněz, které dostal od kurfiřta na cestu, zakoupil velké množství cených astrologických přístrojů. V roce 1761 Mayer zřídil pro kurfiřta na zámku Schwetzingen malou hvězdárnu a roku 1763 získal titul dvorního astronoma. Také prováděl vyměřování území od Mannheimu do Basileje ve vlastní triangulaci. Byl to první pokus toho druhu v Německu. Za tuto záslužnou práci moravského vědce, kterou přijala pařížská Akademie věd s velkým uznáním, bývá Mayer zařazován mezi významné kartografové Německa. Zvláštní zásluhou Mayera je, že jako první v Německu zavedl do měření projektivní geometrii za použití souřadnic.

V roce 1769 dal kurfiřt Mayerovi dovolenou, aby mohl na pozvání Petrohradské akademie věd a ruské carevny Kateřiny Veliké a na jejich náklad pozorovat mimořádnou událost - přechod Venuše přes Slunce jako observátor principalis kolektivu ruských astronomů. Mayerův popis tohoto pozorování ze dne 3. června vyšel tiskem rusky a latinsky. Každý tisk má na 400 stran. Tato práce získala Mayerovi nejen vysoké uznání, ale i závist mnohých vědců.

Celoroční pobyt v Petrohradě byl pro Mayera plodný i jinak. Zde popsal a tiskem vydal prováděná pozorování komety v srpnu a v říjnu 1769. Mimo to dal zde Mayer vytisknout ve francouzštině své návrhy na novou generální mapu ruské říše. Akademie odměnila Mayera za tuto práci čtyřmi sty dukáty.

Při návratu z Ruska byl Mayer znám v celém vědeckém světě. Malá observatoř ve Schwetzingenu získala tak dobré jméno, že

se kurfiřt na Mayerův návrh rozhodl postavit v Mannheimu větší observatoř vybavenou nejnovějšími a nejmodernějšími přístroji. Tyto přístroje Mayer sám navrhoval. V roce 1776 ve hvězdárně vypukl požár, který zničil plody Mayerovi mnohaleté práce. Mayer ve hvězdárně též bydlel a za oběť požáru padla větší část jeho knihovny a astronomických rukopisů. Mezi jinými to byly zeznamy astronomických pozorování a popisy Mayerovi cesty do Holandska, Ruska, Švédska a Dánska.

Přesto Mayer ve své práci nepolevil. V lednu až říjnu 1777 objevil na 100 stělic, které byly doprovázeny jedním nebo více souputníky. Toto pozorování sdělil mannheimské kurfiřtské Akademii věd, jejímž byl členem, v latinsky pronesené přednášce, o které místní noviny přinesly dne 20.10.1777 zprávu. Mayer soudil, že tyto hvězdy naležejí fyzicky k sobě a zavedl pro ně název družice stálic "Fixsterntrabanten". Zpráva vzbudila po Evropě rozruch. Reditel vídeňské univerzitní hvězdárny Maximilian Hell označil Mayerův objev za zrakové klamy a ostře s ním polemizoval ve vídeňských novinách. Většina vědců se na čas přikláněla k Hellovým stanoviskům a Mayer se stal terčem posměchu svých kolegů. Mayer však hruževnatě hájil svůj objev v jediné německy vydané knize, jejíž název v českém překladu zní: "Důkladná obrana nových pozorování družic stálic, které byly objeveny na kurfiřtské observatoři". V následujícím roce již zase latinsky napsal pokračování tohoto díla. Nakonec pařížská Akademie věd mu vydala osvědčení o správnosti Mayerova objevu a nakonec ho uznal i Mayerův velký souper Maximilián Hell, jinak rodák z Trnavy.

Mayer se projevil jako badatel s velkou vědeckou předvídatností a stal se jedním ze skutečných zakladatelů stelární astronomie.

Christián Mayer zemřel 16.4.1783, daleko od své rodné Moravy, ve věku 63 let a 8 měsíců. Podle jeho poslední vůle byl pochřben v Mannheimu a z jeho pozůstatosti byly zřízeny čtyři studijní nadace pro chudé studenty. Mayer byl členem mnoha akademíí a učených společností v Mannheimu, Mnichově, Londýně a Petrohradě. Také vědecký institut v Bologni, americké Filadelfii, Historický ústav v Göttingen a Císařská přírodovědná akademie ho počítaly mezi své členy.

Po Mayerově smrti dal kurfiřt Karel Theodor na jeho pamět razit dvoustranné medaile s Mayerovým poprsím a na reversu s latinským nápisem, který v českém překladu zní: Pod ochranou Boha a Karla Theodora, kurfiřta, bavorského falckraběte odkryl nové jevy na hvězdném nebi v Mannheimu 1777, pohyb paralaxe stálic a také nejvhodnější způsob k vyhledávání nových planet a stálic....

Křestní zápis Christiána Mayera, jak uvedl přednášející, nebyl nalezen. O tom, že to byly Modřice, svědčí mnohokráte ručopisné záznamy v katalozích heidelbergských profesorů, které jsou toho času uloženy v archivu S.J. v Rímě, dále první stručný životopis Mayera ve Pfälzisches Museum z roku 1783, Klüberovy dějiny mannheimské obervatoře, Sommerfogelova Bibliografie vydaná ve francouzském Štrasburgu a další prameny. Většinou uvádějí německý název městečka - Modritz, Medriz a pod. Histori-

kové v našich zemích převzali vesměs údaj z práce "Das Gelehrte Oesterreich" od de Luca, který uvádí rodiště Mezřiz, tedy Meziříčí. Většina z nich však neuvedla, o které Meziříčí se jedná. Na rozpacích byl i kritik Mayerových geodetických prací, Merkl. Ten dříve než opsal údaj, že Ch. Mayer se narodil v Meziříčí na Moravě, nahlédl do Ritterova zeměpisného statistického lexikonu z r. 1883, a poněvadž tam našel jen obec Gross-Meseritsch, rozhodl se pro uvedení této obce jako Mayerova rodiště. V Ottově Slovníku naučném je také uvedeno Velké Meziříčí a prof. Domluvil v Masarykově Naučném slovníku se zase rozhodl pro Valašské Meziříčí.

Z matrik obou Meziříčí, čtyř moravských Meziříček a Modřic jsou jedině v Modřicích záznamy o rodině Mayerů, kteří zde byli nájemci radniční hospody. Z těchto důvodů je přednášející přesvědčen, že se Christián Mayer narodil v biskupském městečku Modřice.

Závěrem L. Šebestík požádal přítomné, aby při genealogických rešerších věnovali pozornost jménu Christián Mayer, aby mohla být doplněna životopisná data našeho největšího badatele v oblasti přírodních věd před Řehořem Mendlem.

redakce

Významní fyzikové českého, moravského a slovenského původu

Na toto téma hovořil na členské schůzi, konané 17. května 1983, Ing. Vladimír Svoboda. V úvodu řekl důvody volby tématu a zaměření přednášky: shromažďování informací o významných osobnostech českého a slovenského půvo-

vodu, které přispěly k rozvoji, nebo důležitě aplikaci fyziky, příp. její některé části, je mnohdy zajímavé i z hlediska genealogického; přesto, že v učebnicích pro naše školy (gymnazia a vysoké školy technického směru) byla otázka popularizace těchto osobností v posledních desetiletích zanedbávána, nebylo cílem přednášky zvěličování podílu našich významných rodáků na výsledcích lidské činnosti. Bylo rovněž upozorněno, že nebude hovořeno o významných osobnostech, které se v našich zemích narodily, ale byly jiné národnosti (např. E.Mach) ani o těch, jejichž hlavní zásluhy nepatří do oboru fyziky (např. J.E.Purkyně).

Vlastní přednáška byla rozdělena na dvě části. První část byla souhrnem hlavních informací jednak o "průmyslových fyzicích", jednak o převážně vědeckých pracovnících. Bylo v ní hovořeno o F.Křížíkovi, J.Murgašovi, Š.Doubravovi, P.Divíšovi, F.A.Petřinovi, K.V.Zengerovi, A.Seydlovi, Č.Strouhalovi, F.Koláčkovi, V.Dolejškovi a F.Záviškovi. U všeobecně známějších osobností (např. Křížík, Murgas) zdůraznil přednášející méně známé, důležité poznatky z jejich života, nebo varoval před vžitým povrchním hodnocením (např. u P.Divíše) a ukázal objektivní, hlubší pohled na tuto osobnost.

Druhá, rozsáhlější část přednášky byla věnována osobnosti velmi zajímavé po lidské, odborné i genealogické stránce a to J.M.Petzvalovi. Tato část přednášky bude obsahem samostatného článku našich GHI.

V závěru celé přednášky zdůraznil Ing. Svoboda, že by bylo vhodné více využívat poznatků o životě našich významných rodáků

pro poučení našich dalších generací a pře-kontrolovat z tohoto hlediska přípravu učeb-nic hlavně pro gymnázia a vysoké školy tech. směru. Uvedl zároveň možnosti uplatnění čin-nosti našeho klubu při doplnování dokumenta-ce našich museí, upozornování na nedostatky nově vydávaných encyklopedií a na možnosti meziregionální spolupráce klubu při genea-logicích pracech, týkajících se významných osobností.

V diskusi m.j. požádal doc.RNDr Šanta-vý, Csc. autora přednášky o její přednesení posluchačům pedagogické fakulty UJEP.

Vladimír Svoboda

Heraldická výzdoba dominikánské křížové chodby v Brně

Poslední členská schůze v jarním obdo-bí se konala 21.6.1983 a byla, jak se stalo zvykem, věnována volné tribuně, v níž se umožnuje členům vystoupit s dílčími poznatků v badatelské práci, podělit se o dosažené úspěchy za půlroční období a též přijít s náměty, které by obohatily činnost klubu.

V rámci volné tribuny vystoupil dr.Ji-ří L.Bílý, který referoval o výsledcích zkoumání erbovního souboru, který se zachoval na svornících dominikánské křížové chod-by. Přednášející v krátkosti nastínil slo-žitý vývoj této jedné z nejstarších archi-tektonických památek v Brně od třetí čtvrti-ny 13.století, kdy se chodba začala stavět až do roku 1956, kdy byly dokončeny rekon-strukční práce a chodba začala sloužit br-něnské veřejnosti.

Z celého souboru, který měl přes třicet erbů, se zachovalo torzo. Bohužel, nezacho-

vala se ani dokumentace restauračních práci z roku 1902 a 1936, takže mnohé erby tehdy dobré viditelné, není dnes možno rozluštit. Tato neúplnost způsobila, že památnka byla heraldicky opomenuta. Pouze v Pilnáčkově pozůstalosti lze najít náčrty některých erbů s uvedením možných nositelů. Jelikož heraldici k tomuto erbovnímu souboru mlčeli, chopili se interpretace historici umění, kteří v nich viděli erby moravských pánů, což spojili se zprávou, že přilehlých místnostech zasedal moravský sněm. Erby však nedovedli určit.

Dr. Bílý uvedl, že znaky na svornících patří do různých časových údobí. Nejpozoruhodnější objevy přineslo zkoumání znaků v jižním rameni chodby, kde se ze sedmi zachovalých znaků podařilo určit pět, a to v některých případech až na osobu a dva přibližně. Erby většinou patří brněnským měšťanským rodinám a okolní drobné šlechtě a lze je datovat do šedesátých let 14. století. Západní rameno chodby nese znaky z přelomu 16. a 17. století, což by odpovídalo letočtu na jednom ze svorníků 1493. V severním ramenu a části východního ramene se zachovalo příliš málo znaků méně průkazných, aby se dalo ručit, z které doby pocházejí.

Dosavadní výzkumy tedy vyvrátily domněnkou o účelu erbovního souboru. Dr. Bílý usuzuje, že se jedná o erby fundátorů a donátorů kostela sv. Michala a dominikánského kláštera. Podařilo se tímto objevit, i když značně porušený, nejstarší erbovní soubor měšťanských erbů na Moravě. Po dořešení některých problémů budou výsledky publikovány v odborném tisku.

redakce

Výsledky členské ankety

Do 31.ledna 1983 se měli členové klubu vyjádřit k naší činnosti formou dotazníku. Učinilo tak pouze 27 členů, tedy asi jedna pětina.

První okruh dotazů byl věnován přednáškové činnosti. Zde se 10 členů vyjádřilo pro přednášky z genealogie a heraldiky, stejný počet pro přednášky z teorie obou disciplín. Pro vlastivědné přednášky se vyslovilo 8 osob, pro úvod do čtení starého písma 4, pro faleristiku 5 a sfragistiku 1. Pět členů nabídlo vlastní přednášky.

V dalším bloku se měli naši členové vyslovit k vycházkám. Přednost byla dávána sobotním celodenním (6 členů), sobotním odpoledním (5); ostatní termíny byl zájem menší.

Jako nejčastější se uvedl zájem o zájezdy jednodenní (8), dvoudenní (4) a dva a půl denní (4). Řada členů navrhla různé atraktivní zájezdy snad do všech koutů naší republiky. Potěšitelná byla i ochota některých členů zájezdy vést.

S úrovní časopisu bylo spokojeno 18 členů, 4 částečně. Přispět článkem slíbilo 13 členů, recenzí 2. V časopise posírádali někteří čtenáři genealogii (3), aktuality (2) a kresby (2). Cena časopisu se zdála 26 členům přiměřená, jednomu nízká.

Výbor klubu využil některých podnětů v naší letošní činnosti a rovněž některé konkrétní návrhy (přednášky, zájezdová činnost) byly přijaty. Zarážející je ale malý počet účastníků ankety.

redakce

Genealogické pondělky

Genealogické pondělky organizované naším klubem v lednu až březnu t.r. formou 9 exkurcí do vybraných institucí se zasvěceným výkladem kvalifikovaných průvodců - pracovníků těchto institucí, přispěly zkušenějším účastníkům k rozšíření genealogických poznatků, začátečníkům ukázaly a otevřely cestu k fondům pro jejich genealogické bádání. V besedách a diskusích si vyměnovali účastníci kursu své zkušenosti a za účasti odborníků si vyjasňovali problémy v oblasti svých speciálních zájmů a zaměření, at už to byla rodová, nebo šlechtická genealogie, různá časová období, místní oblasti, vývoj hospodářských poměrů, tradiční povolání, vymírání rodů, sociální vzestup a pokles v rodech a pod. Přínosem ne zanedbatelným je jistě seznámení se účastníků s vynikajícími odborníky i mezi sebou návzájem, z čehož vyplynul zájem i téma o teamovou práci a především o koncentrování výběru bibliografických (se zaměřením na genealogii a heraldiku) a jejich rozmnožení a distribuci mezi účastníky kursu, ale i pro ostatní členy GHK. Zájem je též o reprodukce nedostupných pramenů a rozmnožování různých formulářů, jako jsou výpisy z matrik aj. Z diskusí vyplynul dálé zájem pokračovat v započaté cestě, to znamená, ještě na podzim, nebo v příštím roce organizovat další genealogické pondělky dosavadní osvědčenou formou a zabývat se pod vedením příslušných odborníků výhledově témito tématy: paleografie (snad i grafologie), folklor, genetika, cechy, skupinová genealogie, historie dělnického hnutí, historie odboje, vojenská historie, historické knihovny aj. Lze říci, že

kurs splnil zamýšlený účel a náš dík patří především nevšední ochotě a pochopení níže uvedených institucí a jejich pracovníků: Státnímu oblastnímu archivu v Brně a především vedoucímu badatelny s. Ševčíkovi, Moravskému muzeu, zejména s. Dr. Krejčíkovi, Státní vědecké knihovně a ss. Dr. Kyjovské a Dr. Dokoupilovi, vedoucí notářce Dr. Martíkové a s. Dr. Kobrovi a s. Peškové za uvedení do tajů pozemkových knih a zemských desk, s. Dr. Dohnalové za seznámení s poklady Moravské galerie a konečně ss. Dr. Rehulkovi, Ing. Antošové a Ing. Baltusovi za přednášky o činnosti Krajského střediska státní památkové péče a ochrany přírody.

K této zprávě je přiložen výběr genealogické a heraldické literatury z fondů SVK v Brně.

Mojmír Procházka

Genealogická a heraldická literatura z fondu SVK v Brně

Informaci o kurzu doplňujeme výběrem ze starých tisků s heraldickou a genealogickou tématikou, který sestavil Dr. Vladislav Dokoupil. Vzhledem k vzácnosti většiny tisků je jejich užívání čtenáři omezeno.

Paprocký, Bartoloměj:

Zrcadlo Slawného Margkrabstwij Morawského: W kterémž geden každý Staw, dáwnost, Wzátnost, y powinnost swau vhléda ... Olomouci, haeredes Milichtalleri 1593. (ST 3-6. 211)

Paprocký, Bartoloměj:

Diadochos id est successio: Ginák poslaupnost Knijžač a Králův Czeských, Biskupův

y Arcybiskupów Pražských a vsech třech Stawów ... (W Starém Městě Pražském, dědic Jana Ssumana 1602). (ST 3 - 96.663)

Paprocký, Bartoloměj:

Sstambuch Slézský, W kterém Hospodář s Hostem, o mnohých věcech Spasytedlných rozpráwěj, Pod Erby a Rody starodávných Panův, Panův, a Rytíjřstwa knijžetstwij hornijch w Slézý ... W Brně, Bartoloměg Albrecht F. 1609. (ST 3-15.250)

Balbín, Bohuslav:

Tabularium Bohemo-Genealogicum, od est: Genealogiae tabulae qnibus nobilium et illustrium familiarum in Regno Bohemiae majores genealogice delineantur, ... Nunc denuo recognitum et ... continuatum, ... a Joanne Doesbach ... Pragae, char. Collegii Clementini Soc, Jesu, fact, Joanne Hagen 1770. (ST 2 - 455)

Dufresne, Maxmilien:

Rudimenta geographica, Sive Brevis, faciliisque Methodus Juventutem Orthodoxam notitia Geographica imbuendi, Pro Gymnasis Societatis Jesu. Auctore Eiusden Societatis Sacerdote. Opusculum V. (Pragae), Typis Universitatis Carolo-Ferdinandese in Collegio S.J. ad S.Clementem 1730.. (Na str. 127-142 je: Appendix, De arte Scutaria sive Heraldica). (ST 1-577.077)

Compendium historiae,

tam sacrae quam profanae, geographiae, et heraldicae pro gymnasiis Scholarum Piarum ... Pragae, Joan. Jos.Glause 1767.

(ST 1-1638)

Schrot, Martin:

Wappenbuch Des Heiligen Fömischen Reichs, vnd allgemainer Christenheit in Europa, in-

sonderheit des Teutschen Keyserthums, ...
Munchen, Adam Berg 1581 (ST ſ-7.497)

Albizzi, Antonio:

Principum christianorum stemmata ab Antonio
Albizio collecta ... Argentorati (= Stras-
bourg), hearedes Christophori ab Heyden
b.r. (dedikace 1627). (ST 4-655.317)

Rudolphi, J.A.:

Heraldica curiosa, Welche Der Wappen Ur-
sprung, Wachsthum, Fortgang,... zeigt, ...
Nurnberg, Joh. Leonhard Buggel 1698.
(ST 3-807.934)

Wurmbrand, Johann Wilhelm Graf von:

Collectanea genealogico-historica, ex archi-
vo Inclitorum Austrise Inferioris statuum, ...
Viennae Austriae, Joan. Bapt. Schönwetter
1705. (ST 3-382.273)

Hübner, Johann:

Drey hundert und drey und dreysig Genealo-
gische Tabellen, Nebst denen darzu gehöri-
gen Genealogischen Fragen, ... Leipzig, Joh.
Friedr. Gleditsch 1708. (ST 3-3.959)

Hübner, Johann:

Lexicon genealogicum portatile; Das ist:
Ein Verzeichniss aller itzt=lebenden Hohen
Häupter in der gantzen Welt, ... Die Andre
Auflage. Hamburg, C.König u. G.Richter 1729.
(ST I-222.427)

Gauhe, Johann Friedrich:

Des Heil.Röm. Reicht Genealogisch-Hi-
storisches Adels=Lexicon, ... Leipzig, Joh.
Fr.Gleditsch 1740. (ST 2-11.036)

Der Durchlauchtigen Welt zum sechs und
zwanzigstenmahl neu=vermehrter und verbes-
serter Geschichts=Geschlechts=und Wappen=

Calender auf das Jahr --- 1748 ... Nürnberg,
Chr. Weigels d.ält. Wittib, t. Andreas Bieling
(1747?). (ST 2-794.212)

Gatterer, Johann Christoph:
Handbuch der neuesten Genealogie und Heral-
dik, ... Nürnberg, Raspe 1761. (ST 2-2837)

Maurice, Jean Baptiste:
Le blason Des Armoiries de tous les Cheva-
liers de l'ordre de la Toison d'or ... La
Haye, Jean Rammazeyn 1665. (ST 4-758.498)

Lopez de Haro, Alonso: Nobiliario genealogi-
co de los reyes y titulos de Espana ...
Madrid, viuda de Fernando Correa de Monte-
negro 1622. 2. parte. (ST 3-732.810)

Finé de Brianville, Claude Oronce:
Quoico d'arme dei sovrani, e degli Stati
d'Europa ... Napoli, Giacomo Raillard 1692.
(ST S-3047)

Menestrier, Claude François:
Nouvelle méthode raisonnée du blason, ou de
l'art heraldique ... Lyon, Pierre Bruyset
Ponthus 1780. (ST 1-692.435)

Vlastivědná vycházka na zříceninu hradu Rokštejna u Jihlavy a do Brtnice.

Genealogický a heraldický klub v Brně
ve spolupráci s Klubem vojenské historie
při 606. ZO Svazarmu Zbrojovka Brno uspořá-
dal v sobotu 25.6.1983 vlastivědnou vycház-
ku s odborným výkladem na shora uvedené lo-
kality. Cesta na Rokštejn začala pro účast-
níky v železniční stanici Střížov - Příměl-
kov, kde se po vystoupení z vlaku ujal slo-
va předseda KVH ing. J. Špatný, který přiví-
tal přítomné a našeho průvodce po Rokštejně

Dr. Zd. Měřínského z Archeologického ústavu ČSAV v Brně. První zastavení bylo v obci Přímělkově u bývalého tvrziště, nyní sýpký, s dochovanými gotickými a barokními prvky. Dr. Měřínský nás upozornil na tzv. plužinové uspořádání obce a v hlavních datech připomněl dějiny obce.

Po kratší nenáročné cestě jsme dorazili ke zřícenině hradu Rokštejna. Zřícenina je vlastně dvojím hradem s dvěma hranolovými věžemi a dvěma paláci. Dle dochovaného ranně gotického pastoforia datuje D. Menclová vznik hradu do 3/4 13. století. Hrad se po prvé připomíná r. 1289 jako Hrutštejn. Souvisí to s jeho majitelem rodem Hrutovićů. R. 1360 se stává hrad majetkem moravských markrabat od nichž jej získávají Valdštejnové. Z hradu bylo několikrát uskutečněno neúspěšné tažení proti katolické Jihlavě. Jihlava ovšem takového nepřítele ve své blízkosti nemohla trpět a tak byl posléze hrad dobyt a zapálen. Z těžkých ran se hrad už nikdy nevzpamatoval. Přesné datum zániku není známo, ale stalo se tak asi mezi léty 1432-1436. Archeologické nálezy to potvrzují. Výzkum na hradě teprve probíhá a tak se časem dovíme i další podrobnosti z dějin hradu. Již nyní se jeví reálnou skutečnost, že se jedná o dva hrady vedle sebe stejných stavebních dispozic. Vznikly patrně při dělení majetku v jednom rodě. Zatím nebylo přesně zjištěno komunikační schéma hradu a nebyla objevena studna. Po archeologickém průzkumu, který potrvá ještě dva roky bude hradní zřícenina odstřelena a zatopena vodami nedaleko budované údolní nádrže.

Naše další cesta vedla do Brtnice, kde nás očekával znalec místní historie, obvod-

ní veterinář Dr.Rudolf Hlávka a předseda MNV J.Pokorný. Oba soudruzi se nám cele věnovali a tak jsme spatřili všechny historické zvláštnosti a památky Brtnice počínaje prohlídkou brtnického hradu a konče potěžkáním ukořistěné cestovní koruny Fridricha Velikého v bitvě u Kolína r.1757, která je nyní uložena v Brtnici. Brtnický hrad je soustavně opravován. Jeho majitelem je od r.1978 Generální ředitelství ČSAZ Praha, které investuje velké částky do oprav. Po dokončení oprav zde bude mimo reprezentačních místností GR ČSAZ internát výr.družstva Snaha, síň tradic, obřadní síň a další místnosti pro potřebu obce.

Účastníkům exkurze bylo trochu líto, že nemohli shlédnout vyhlášenou památku Brtnice tzv. "Sál vjezdů" na brtnickém hradě, který je z technických důvodů nepřístupný. Brtnice se tak připravuje o jednu ze svých význačných památek, která dále chátrá. "Sál vjezdů" obsahuje cyk.us jedenácti rozměrných pláten, které namaloval r.1724 význačný moravský malíř Karel František Topper pro hraběte Antonína Rombalda Collalta, majitele panství, zachycující vjezd císařů do Brtnice.

Po Collaltech zůstalo v areálu hradu mnoho heraldických památek a aliancí Collaltů s knížaty z Porti (Portiani) a další, které se staly středem pozornosti brněnských heraldiků a fotografiů.

Po rozloučení v Brtnici odcestovalo 22 účastníků exkurze autobusem do Okříšek a odtud vlakem do Brna. Na památku si každý z Brtnice odvážel barevný tisk s novým znakem Brtnice, který navrhl olomoucký heraldik J.Louda.

Vilém Walter

ČLÁNKY A STUDIE

Prvé století moravské orlice

Následující řádky jsou spíše položenými otázkami, které nás napadají při zkoumání nemnohých památek s moravským erbem přibližně z let 1262 až 1346, otázek, které zůstanou asi nezodpovězeny.

Je jisté, že v období ohrazeném rokem 1262 a končícím v roce 1346, kdy moravský Karel nastoupil na český trůn, prodělal erb Moravy zřejmě nejbouřlivější vývoj ve svém trvání, vývoj, o němž jsme jen zlomkovitě informováni a kdy se výzkum šachované orlice několikrát změnil.

Historici, heraldici a sfragistici dvou století se shodli v podstatě v tom, že po prvé je erb moravské orlice spolehlivě doložen na králově pečeti v roce 1262 (1). Většina z nich ovšem kladla počátky moravského erbu před toto datum, zde se již názory různí. Do roku 1262, přesněji v letech 1213 až 1248 se na pečetích markrabat objevoval lev (lvice). I to celkem odpovídá představě, kterou si badatelé utvořili o funkci erbu v té době, kdy měl vyjadřovat příslušnost k vojenské hotovosti vrchního lenního pána, jímž byl český král a rovněž se stával postupně vyjádřením lenního vztahu. Ze znamení lva dokonce předbíhá na markraběcí pečeti vlastní pečet panovnickou nás nemusí překvapovat. Vzhled české panovnické pečeti se utvářel ještě před tím, než k nám heraldika pronikla a při známém sklonu středověkého myšlení k určitému tradicionalismu bylo erbovní znamení prostě na pečetích pomíjeno. Bylo

ostatně v této souvislosti správně poznámenáno, že v té době nemusel na skutečné zbroji nosit znamení sám panovník, který byl poznatelný svým bojovníkům lehce, ale že bylo účelné, aby jeho znamení nosila jeho družina, jeho lenníci a jeho čeleď.

Můžeme se tedy domnívat, že erb lva (lvice) na zbroji moravského markraběte byl chápán jako znamení jeho osoby, ale zejména byl zachycením jeho jak lenního, tak i příbuzenského vztahu k panovníkovi. Měli bychom v této souvislosti uvažovat o tom, jaké byly tinktury tohoto markraběcího označení, pro podobné úvahy však nemáme žádnou oporu v pramenech. Přesto se však domníváme, že erby členů vládnoucí dynastie byly odlišeny tinkturami.

Stejně tak zůstávají v rovině spekulací úvahy o klenotu moravských markrabat v 1. polovině 13. století. Na pečetích prostě chybí. Zřejmě nechyběl na skutečné zbroji, ale ještě mu nebyl přikládán plný heraldický význam.

Je patrné, že se nedomníváme, že by erb Moravy měl kořeny v době vzniku markrabství, a proto také nebudou vyobrazení na moravských mincích z doby Vladislava Jindřicha a jeho nástupců heraldickým pramenem. Význam orlic a lvů (lvic) na těchto ražbách budeme hledat spíše v oblasti obecné symboliky té doby.

Přemysl Otakar II. užil na svém markraběcím typáři lva, stejně znamení zdobí i jeho II. pečetní typář (2). Orlice se objevila až na typáři III. z roku 1262, pořízeném po králově korunovaci. Vidíme, že opatrnejší badatelé tuto orlici pova-

žují za "patrně moravskou" (J Čarek). Je tomu tak, jistoty asi nikdy nenabudeme, orlice totiž postrádá šachování. Na pečeti je i babenberské břevno, které se objevilo již na II. typu. Tím se podařilo ideovému tvůrci pečeti (byl to král nebo jeho herold ?) vyjádřit heraldickou mluvou :ákladní články Přemyslova soustati (chybí ovšem erb Štýrska). Je příznačné pro tučno dobu, která se pevně držela ronice jeden štít = jedno znamení = jedna osoba, že erby nebyly sloučeny na jednom štítě, ale rozloženy po celé panovníkově zbroji.

Tuto orlici - je-li erbem Moravy a o tom snad nemusíme pochybovat - již můžeme považovat za erb zemský, teritoriální. Snad se nedopustíme chyby, když v jeho umístění na pečeti budeme vidět také symbol probouzejícího se sňavovství.

Z heraldického hlediska je však tento erb velmi zajímavý. Pokud přiznáme orlicím na moravských denárech z počátku 13. století pouze obecně symbolický význam, byl erb orlice vlastně vytvořen na novo, jak by zněla terminologie století čtrnáctého. Heraldiku jasně pocitující prostředí by asi těžko snášelo, aby hodnost markraběte byla i nadále vyjádřena lvem, který na pečeti bez tinktur prostě splýval s erbem krále. že bylo zvoleno znamení orlice nis nepřekvapí. Byla to jednak stará domácí tradice orlice, kterou v té době již můžeme nazvat svatováclavskou. Kromě toho byla dvojice lev - orlice pocitována jako velmi vznešená a Premysl již velikostí III. typáře naznačoval, že se chce vznešenosť a representaci vyrovnat císaři.

Jak již bylo řečeno, je orlice na pečeti z roku 1262 hladká, stejně tak i orlice na olomoucké městské pečeti, doložené k roku 1267. Zřetelné šachování je až na pečeti města Znojma z roku 1272. Dokonce i zruční tvůrci panovníkových pečetí šachování dále ignorovali i na dalších typářích Přemysla Otakara II. a objevilo se až na pečeti Václava II. z roku 1287 (do té doby Václav na pečeti erb orlice neměl). Naskytá se otázka, zda byla moravská orlice šachována již od samého počátku nebo zda se šachování prosadilo až později. Kloníme se spíše k názoru prvému. Rytci pečetí vynechávali prostě proto, že jednak na ně kladlo zvláštní nároky, jednak je považovali za tinkturu - nevěnovali mu - stejně jako jiným tinkturám - pozornost. Stejně tak postupovali asi i rytci mincovních kolků pro moravské brakteáty 2. poloviny 13. století, i na nich je orlice nešachovaná, ale heraldicky stylizovaná (3).

Šachovaná obecná figura není ve středočeském prostředí častým jevem, i když analogie najdeme. Vysvětlit proto šachování moravské orlice není snadné. Dosavadní pokusy můžeme odmítnout, protože byly spjaty s názorem, že erb Moravy vznikl před polovinou 13. století (4).

Musíme si však současně připomenout, že šachování bylo v románském umění dosti oblíbeným prvkem. Naši pozornost zaujmou především románské knižní iluminace nebo i emailové práce. V nich jsou křídla andělů a ptáků vybarvena v pestrých barvách, každý pás letek, ale i jednotlivé letky odlišně. Nemohlo vzniknout šachování moravské orlice právě napodobením tohoto způsobu malby?

Musíme si také opravit dosavadní názory na nejstarší vyobrazení moravské orlice (a českého lva) v tinkturách. V umělecko-historické literatuře je tento doklad znám již několik desetiletí, do naší odborné literatury jej vnesl J. Krása (5).

Jedná se o výzobu rukopisu kronika Martina Opavského, který se dochoval v zámecké knihovně Korniku. Na titulním listě je v iniciálce Q sedící panovník na trůně. Jeho ztvárnění je velmi příbuzné Václavově pečeti, kterou užíval do roku 1297, což slouží jako opora pro datování. Dole na stránce jsou kruhové medailony s erby Čech a Moravy, pouhé štíty bez klenotu. Český lev je zde podán obvyklým způsobem. Moravská orlice ještě zcela románského schématu je zde korunovaná, bíle a červeně šachovaná a je položena do rumělkového štítu.

I když nemusíme kategoricky odmítnout možnost, že malíř mohl použít pečeti, užívané do roku 1297, i po tomto datu, je toto vyobrazení nepochybně starší, než vyobrazení v Kodexu Manesse.

Zaráží nás ovšem rumělková plocha štítu, tinktura, která později již není doložena. Bylo by proto neopatrné vyvzovovat z tohoto jednoho dokladu hlubší závěry.

Vyskytuje se zde rumělka jen proto, že štit byl postaven do modrého medailonu, čímž by se modrá plocha erbu ztrácela? Použitím rumělky ovšem iluminátor riskoval, že se bude ztrácat naopak orlice. Mohly být ovšem takové změny v erbu možné v době, kterou považujeme za dobu rozkvětu heraldiky a všeobecné znalosti základů heraldiky?

Opravdu, zůstaneme-li v rovině střízlivých úvah, musíme připustit, že orlice v kronice Martina Opavského je prostě chybná a jediný závěr, který z ní vyvodíme bude poznatek, že i prameny 13. století musíme pečlivě konfrontovat, a že malířům erbů 13. století budeme muset prominout tutéž neznalost heraldiky, jakou promíjíme jejich dnešním nástupcům.

Ale na druhé straně ..... Už jsme se zmínili, že se domníváme, že erby jednotlivých členů panovnického rodu byly odlišeny tinkturami. Jedinou oporou může být ovšem ono známé vyobrazení českého lva v jednom anglickém erbovníku, které bylo interpretováno jako projev účasti Přemysla Otakara II. na křížácké výpravě (6). Ale víme, že k podobným změnám tinktur docházelo i v heraldice šlechtické. Orlice z Korniku je příkladem striktního dodržení tinktur vrchního lenního pána. Bylo až dodatečné zavedení modrého pole ústupkem, který si vynutila malá zřetelnost původní barevné kombinace ? Jaký vliv na tyto změny mohla mít orlice polská, jíž přece Václav III. užíval ? Tyto otázky ovšem zůstanou zatím bez odpovědi.

Do 14. století vstupuje moravská orlice jako jeden z atributů českého krále. Situace se mění až příchodem Karla na Moravu, kdy erb orlice opět označuje markraběte, který je fyzicky jinou osobou než český král. Taková situace byla naposledy tehdy, když byl markrabětem Přemysl Otakar II. V užívání erbů došlo k malému rozšíření mezi tím. Ozdoba přilby - klenot - se plně heraldicky prosadil. Proto tedy nacházíme prvé vyobrazení moravského kle-

notu až na Karlově pečeti (7). Snad současné, i když možná o něco starší, je vyobrazení moravského klenoutu. Je tento klenot jen derivátem českého královského klenoutu? Proto by svědčila i stejná přikrývadla.

Ale na druhé straně .... nemohou být tinctury moravského klenoutu v Kodexu Manesse reliktem nějakého nedoloženého zbarvení moravské orlice ?

Karlova markraběcí pečeť také prozrazuje, jak postoupilo od doby Přemysla Otakara II. spojování více erbů pro jednu osobu. Na pečeti drží Karel čtvrcený štít, v jehož 1. poli je český lev, v 2. a 3. erb Lucemburska a ve 4. erb Moravy. Tedy spojení erbů rodových a zemských.

Karlův sekret, doložený v letech 1335-1345, přináší poslední doplněk moravského erbu. Na sekretu drží štít, jak jej známe z předchozí pečeti, dva gryfové. Víme ovšem, že tito štítonoši byli jen jednorázovou záležitostí, a že vývoj štítonošů moravského erbu byl složitější (8).

Máme-li shrnout své poznatky k vývoji moravské orlice v letech 1262-1346 musíme znova připomenout, že jsme si nekladli za cíl vyřešení všech problémů, které jsou s touto tématikou spjaty. Snad se nám podařilo proti obvyklému "učebnicovému" líčení ukázat, že i počáteční vývoj moravského erbu byl dlouhodobým procesem, v němž mohl erb získávat více podob, z nichž nakonec jen jediná měla nárok na přežití. Proměny moravského erbu odrážejí situaci, která se měnila podle toho, zda hodnota markraběte byla svěřena fyzické

osobě nebo zda ji vykonával český král.

- 1) K rozsáhlé bibliografii o moravském zna-ku srovn. Heraldika, bulletin pro zákl. vědy hist., 4, 1972, č. 4, s. 137-138.
Naposledy podnětně k celé problematice R. Nový, K počátkům feudální monarchie v Čechách II., (K počátkům českého zna-ku), Časopis Národního muzea, řada hist. 147, 1978 č. 3-4.
- 2) Cituji podle J. Čarka, O pečetech čes-kých knížat a králů z rodu Přemyslova, Sborník příspěvků k dějinám hl. města Prahy, 8. 1938, s. 1-56.
- 3) Příkladem konstruktivního řešení této problematiky: P. Radoměrský, 800. výročí českého království ve světle numismati-ckých pramenů, Časopis Národního muzea 128, 1958, s. 43-67, J. Šebánek, Heraldické obrazy na moravských mincích 13. století, In: Sborník II. numismatického symposia 1969, Brno 1976, s. 139-143.
- 4) Zejména Fr. Zvolský, Šachování moravské orlice, Moravské numismatické zprávy 1959, č. 6, s. 28-30.
- 5) J. Krásá, Nástěnná a knižní malba 13. st. v českých zemích, In: Umění doby posled-ních Přemyslovců, Praha 1982, s. 64 obr. 47.
- 6) V. J. Sedlák, Neznámý znak Přemysla Otaka-ra II, Heraldika, bulletin pro zákl. vě-dy hist., 11, 1978, s. 81-85.
- 7) M. Švábenský, Soupis pečetí moravských markrabat a markraběnek z lucemburského rodu v Brněnských archivech, Brněnský archivní věstník, 1960, č. 4, s. 9-26.

8) J. Šebánek, Strážci moravského znaku,
Erbovní knížka na rok 1941, s. 9-30.

Tomáš Krejčík

Existovala větev Retů z Pístova na Moravě?

Pasování královského architekta a mistra kamenického Benedikta (Beneše) Reta z Pístova na rytíře králem Vladislavem Jagel. v r. 1511 v chrámu sv. Václava v Praze bylo nejen aktem uznání jeho mimořádných tvůrčích schopností, ale současně novým, třídně pokrokovějším nazíráním na tvůrčí umělce. Již nikoliv skutky válečné, zásluhy úřednické a vlastnictví půdy, ale také vytváření uměleckých hodnot se stalo důvodem této nobilitace.

Umělecká osobnost a rozsáhlé dílo Benedikta Reta (avšak i Rita, Rida, Reyta, Rejta a dalších transkripcí jména dle zvyklostí pramenů 16. stol.) je dodnes předmětem zájmu uměleckých historiků, i když jeho zakladatelská funkce pro nastupující sloh renesanční byla zhodnocena. Heraldika se omezila na popis znaku Reta z Pístova s odvoláním na opětovné potvrzení nobilitace, vyžadovaného jeho potomkem Janem, které bylo vydáno majestátem císařem Rudolfa II. dne 25. 7. 1591 v Praze (1). O přídomeku "z Pístova" byly v literatuře uváděny různé verše, od rakouské vsi Piëstingu po Pístov u Jihlavy, což je asi nejpravděpodobnější.

Dosavadní poznání moravské rodiny Rétů je jen zlomkovité a dosud schází prokázání jejich příbuzenství s kameníkem a architektem Retem z Pístova, umělcem s tvůrčím přínosem pro českou pozdní gotiku i

předzvěstí renesance. Posudme z tohoto hlediska kamenickou rodinnou huť Rittů (Riedů, Deitů, Ridů) v Hrubšicích, jednak z hlediska umělecko-historického, jednak genealogického.

V roce 1962 (2), při novém státním souboru památek, objevily se v terénu některé zajímavé podrobnosti a informace o kamenické rodině Rittů, které jak transkripcemi jména tak i v podstatě totožnou činností kamenickou navozují možnost hledat určitý stupen pokrevní příbuznosti se slavným Reitem z Pístova.

Odborná literatura i staršího data např. August Prokopp se zabývala umělecko-historickým rozborem některých nemovitých památek např. renesančním zámkem v Oslavanech i drobným vesnickým zámečkem v nedalekých Hrubšicích. I z moderní literatury vyplynuly poznatky jednotného výtvarného pojetí renesančních architektonických článků. Avšak pouhé optické poznání naznačuje, že u obou zámků jsou shodné poměrně nízké sloupy arkád I. poschodi, rustikali-zované toskánské hlavice, volutové nosné konsolky, které jsou užity také v podstřešní římse. Tyto prvky jsou jednoznačně dílem jedné kamenické hutě, vedené mistrem, jehož poučení řemeslnické je dokonalejší než umělecká invence. To naznačuje činnost dílny mimo kulturní centrum v městě, kam modní poučení přichází opožděně. Nejtypičtější je však renesanční zámek v Hrubšicích, který je zcela dílem místní kamenické hutě. Vzorovou ukázkou je především bosovaný portál hlavního vstupu do zámku s aliančním znakem v nadpraží a maskarony, které v té době byly modním prvkem, avšak kameník je zpodobnil naivně, až

primitivně. Zajímavý z hlediska heraldiky je alianční znak. Sám o sobě je svědectvím o osobním životě stavebníka, druhý štít je prázdný, první štít nese znak pána z Lipého. Stavebník sice očekával, že se ožení, avšak zřejmě zůstal svobodný. Všechny kamenické práce na tomto zámku jsou však řemeslnicky naprosto dokonale.

Další identifikovatelnou prací hrubšické hutě jsou dobře zachovalá Boží muka u vstupu do vesnice z druhé poloviny 16. století (3). Opět zachovávají částečně tvarosloví z gotiky, mají však již typ renesanční. Jsou ukončena otevřenou "kapličkou" v těch dobách určenou pro svítidlo, měla tedy charakter rozcestníkového silničního majáčku. Všechny uvedené památky svědčí o existenci dobře prosperující stavební a kamenické hutě v Hrubšicích.

Po tomto stručném vymezení kamenické hutě můžeme přejít k nově zjištěným dokladům o rodině jejího majitele.

První zmínka doplňující genealogii hrubšických Ritů je v nedalekém kostele v Reznovicích. V předsíni tohoto farního kostela je zazděn, údajně teprve počátkem 19. století náhrobní kámen Petra Rida, kamenika z nedalekých Hrubšic. Náhrobní kámen byl do chrámové předsíně přenesen z původního hřbitova u kostela, kde byl snad zazděn v obvodní hřbitovní zdi. Náhrobní kámen, velmi dobře zachovalý, je vysoký 155 cm, šířka 65 cm, předpokládaná hloubka je 45 cm. Prostá hladce pískovcová deska obsahuje dvojjazyčnou legodu dodnes dobře čitelnou a to:

"Letha panie 1575 v sobotu preied Velikonoci umrciel gest PETR RID kamenik z Hrubczicz a tu pochowan gest gehož to dussijpan racz milostiw byti amen

Herrverleih dasich for dein ange-
sicht komm mit Friede".

V druhé polovici náhrobního kamene je řemeslnický znak kameníků, z něhož, dle zvyklostí, plyně, že pravděpodobně některého ze stylizovaných kamenických nástrojů (háků) mohl používat zmíněný Petr Ried jako osobní kamenickou značku.

V poslední době došlo k dalšímu objevu, a to kamenného portálu v Hrubšicích v domě čp. 20, zmodernizovaném selském stavení. Ve dvorním traktu domu je zazděn pískovcový vstupní portál, dnes však jen do hospodářské budovy, jednoduchý, pravoúhle zalomený, se jménem majitele původní budovy a to Bartoloměje Ritta s datem 1586. Je pravděpodobné, že Bartoloměj Ritt je synem Petra Rida, zemřelého r. 1575. Podle záznamů farního úřadu v Řeznovicích existoval ještě další náhrobek Kateřiny Retové z roku 1584, neprovdané dcery Petra Reta.(4) Ojedinělé použití německého nápisu na náhrobku Petra Reta naznačuje, že rodina se v českém regionu Hrubšice-Řeznovice snažila odlišit buď národnostně, nebo spíše třídně. Nasvědčovalo by to o povědomí příslušnosti k rodině, která nepovažovala svůj původ za obyčejný, což chtěla vyjádřit i německým sepulchrálním nápisem.

Také kamenické zaměstnání hrubšických Retů, jejich práce prakticky výhradně pro feudály nejen z rodu pánu z Lipé, naznaču-

je určitou souvislost s rodem Retů z Pístova, tak jako transkripce jména (Ret, Rejt, Rid, Ridd).

Není také bez zajímavosti, že dům a pravděpodobně dílna Bartoloměje Reta je přímo v areálu zámku v Hrubšicích. Retové přišli do Hrubšic pravděpodobně na pozvání pánu z Lipé. Roku 1550 získala Hrubšice Bohunka z Lipé, již byly postoupeny Václavem z Hodic. Kolem roku 1580 se staly Hrubšice sídlem Viléma z Lipé, pravděpodobně mladšího bratra Jana z Lipé, který sídlil v nedalekém Moravském Krumlově. Vilém z Lipé zřejmě nechal stávající tvrz přestavět na drobný zámek odpovídající možnostem druhorozeného syna. Zámek lze podle umělecko-historického rozboru datovat do doby kolem roku 1600.

Nelze na základě výše uvedených indicií bezpodminečně tvrdit, že se jedná o odnož rytířského rodu Retů z Pístova, avšak je nutné tuto hypotézu vzít za pracovní verzi při zkoumání osudů tohoto rodu na konci 16. a počátku 17. století.

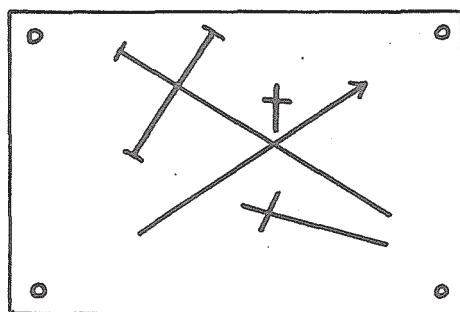
Poznámky:

- 1) Znak Retů z Pístova: v černém štítu zlatý stojící lev s vyplazeným jazykem a zdviženým ocasem, v předních nohách držící železné kružidlo špicemi dolů, helm, přikryvadla černá žlutá a nad nimi dvě křídla, pravé zlaté, levé černé. Popis podle A. Sedláčka, Českomoravská heraldika II, Praha 1925 s. a M. Koláře, Českomoravská heraldika I, Praha 1902. Znak byl jemu udělen při pasování na rytíře českým králem Vladislavem roku 1511.

Znak Retů z Pístova potvrzen císařem Rudolfem II. dne 25.7.1591 Janovi Retovi z Pístova.

- 2) Soupis památek okr. Brno-venkov, který byl proveden A.B.Králem v letech 1961-3, a to zámek v Oslavanech, Hrubšicích, dále Boží muka v Hrubšicích a kostel v Řeznovicích. Zde uveden popis památek a základní literatura.
- 3) A.B.Král, Boží muka na Jižní Moravě, In: Jižní Morava, vlastivědný sborník 1970.
- 4) Sdělení řím. kat. farního úřadu v Řeznovicích (dle výpisu z farní kroniky) o náhrobcích Ridů (Rittů, Rietů) v kostele tamtéž.

A.B.Král

Kamenická značka Petra Rida na náhrobku

Mikuláš Fleišinger z Auerspachu – obhájce hradu Pernštejna před Švédy

Do dějin třicetileté války na Moravě vešla mimo jiné události i úspěšná obrana hradu Pernštejna před Švédy obléhajícími ho ve čtrnáctidenním boji od 7. do 21. května 1645.

18 oddílů Švédů o síle téměř 6000 osob dorazilo od Brna, které obléhaly hlavní švédské voje, do Nedvědice 7. května. Švédové obsadili dvůr v Klečanech a zahájili obléhání hradu, jehož stočenná posádka s malým počtem vojáků z císařských oddílů se jim postavila na odpor. Švédové se pokusili donutit obléžené ke kapitulaci vyjednáváním i hrozbami, pokusili se o útok, ale neúspěšně. Hradní posádce se dokoncě podařil výpad, při kterém byla část útočníků zajata. Druhý den uskutečnila hradní posádka další výpad, tentokrát již méně úspěšný. Dne 12. května přivezli Švédové děla a začali hrad odstřelovat. Celkem prý padlo 390 ran. Střely poškodily střechy a zdivo, posádka však odolala. 21. května Švédové od hradu odstáhli a více se v okolí neukázali (1).

Obranu hradu v těchto pohnutých čtrnácti dnech vedl regent pernštejnského panství Mikuláš Fleišinger (Fleškin) z Auerspachu (2), pocházející z Malé Losenice na polenském panství. Do šlechtického stavu byl povýšen 31. května 1624, v erbu měl bílý štít a v něm červeného ptáka noha nebo gryfa, který drží větvičku se zeleným listem. V klenotu byl gryf poloviční, přikryvadla byla zřejmě bílá a červená. (3)

Dne 15.března 1650 se stal Mikuláš Fleišinger majitelem svobodného dvora v Po- hořelicích, který koupil od dědiců po Jiřím Adamu Stockhammerovi za 1 100 zl.moravských. Ke dvoru náležely 3 lány, štěpnice, 2 zahra- dy, luka a 12 čtvrtin vinohradu. (4)

Mikulášův otec Kašpar Fleišinger byl v roce 1649 již mrtev, matka bydlela v tom- to roce ve svobodném domě v Nedvědici, asi v nahoře zmíněném domě Mikulášově, kde zem- řela 5.června 1658. Její jméno však farář do matriky nezapsal.

Mikuláš Fleišinger byl pernštejnským úředníkem již v roce 1635, na pernštejnské panství přišel již ve dvacátých letech, neboť v pozemkové knize městečka Nedvědice, založené v polovině 17.století, je poznám- ka, že splácel dům v Nedvědici od roku 1628. Jeho první manželka se jmenovala Ester.

28.prosince 1635 se jim na Pernštejně na- rodilo dítě, jehož jméno ani pohlaví fa- rář do matriky nezapsal. 3.března 1640 se narodil syn Jan Kryštof. První manželka zemřela někdy po roce 1641 a Mikuláš se znova oženil. Z druhého manželství s Alžbě- tou měl syna Maxmiliána, narozeného 14.le- dna 1646, který zemřel jako dvacetiletý 9.května 1666. 22.února zemřelo další dítě v šestinedělí a 23.prosince 1657 zemřela i druhá manželka Alžběta. Ze třetího man- želství s Voršilou, jejíž rodový původ, stejně jako původ první a druhé Mikulášovy manželky, není znám, se 2.února 1661 naro- dil syn Maxmilián Filip, 22.června 1662 syn František Mikuláš a 10.srpna 1666 dce- ra Cecílie Kateřina. V roce 1663 je jmeno- vána dospělá dcera Veronika, pocházející asi z prvního manželství. Z tohoto nebo

z druhého manželství pocházela asi i dcera Apolena, která se 28.září 1665 provdala za poličského měšťana Jana Františka (5)

Jako regent pernštejnského panství je Mikuláš Fleišinger uveden naposledy v roce 1669.(6) Brzy potom zřejmě zemřel. Jeho dům v Nedvědici byl v roce 1671 prodán za 500 zl. kováři Michalu Sýsovi. Vdova Voršila je naposledy uvedena v roce 1673, kdy prodala svobodný dvůr v Pohořelicích. Ten však byl i nadále zván "Fleischingrův".(7) O osudech synů Mikuláše Fleišingera nejsou zprávy. Zdá se, že rod po meči záhy vymřel.

S Mikulášem přišla na pernštejnské panství nejen jeho matka, ale i sourozenci. Sestra Markéta, která bydlela ve Smrčku, se v roce 1654 provdala za Michala, syna Jana Pejtce z města Wartenberg (nyní Stráž pod Ralskem, okr. Česká Lípa), který zřejmě působil též na pernštejnském panství. Bratr Rehoř se 5.února 1649 oženil s Esterou, dcerou nedvědického měšťana a kováře (hamerníka) Jana Skrbhého a v roce 1657 převzal za 390 zl. jeho dům. Pracoval jako hamerník v nedvědickém hamru či ve vysoké peci. Před rokem 1665 ovdo-věl a 6.října 1665 se znovu oženil s Annou, vdovou po pernštejnském kuchaři Bartoloměji Vařečkovi. V matrice je uváděn ještě v roce 1681. (8) Jeho dům v Nedvědici koupil v roce 1689 kovář Pavel Pokorný. (9) Rehořova dcera Alžběta se v roce 1674 provdala za mistra nedvědického hamru Samuela Sýse. Mezi Rehořovy potomky snad náleží Jakub Fleškin, kovář v Černvíře, uváděný v matrice od roku 1694, a Václav Fleškin, který byl asi uhlířem nebo horníkem a v roce 1705 bydlel na samotě Orel u Koroužného.

Zatímco Mikulášův rod pravděpodobně zanikl, rod jeho bratra Řehoře se zřejmě na pernštejnském panství rozšířil a udržel se až do současnosti.

Zaměstnání Mikulášova bratra naznačuje i jeden z důvodů příchodu Mikuláše Fleišingera na pernštejnské panství. Tehdejší majitel - Kryštof Pavel hrabě z Lichtenštejna-Kastelkornu - se pokoušel obnovit a rozšířit dávné pernštejnské železárství. Přiváděl na panství odborníky ze svých severomoravských panství, ale i odjinud. (10) Jedním z organizátorů obnovy železárství byl zřejmě i regent pernštejnského panství Mikuláš Fleišinger z Auerspachu, který zřejmě na pernštejnské panství přivedl i své příbuzné.

Poznámky:

- 1) Die Belagerung der Burg Pernstein durch die Schweden im Jahre 1645. Notizenblatt der historisch-statistischen Section der k.k. mährischen Gesellschaft zur Beförderung des Ackerbaues, der Natur- und Landeskunde, 1895, s. 55.
- 2) Srovn. Ottův slovník naučný - heslo Flešgyn.
- 3) Josef Pilnáček, Staromoravští rodové, Vídeň 1930, s. 43. Jeho pečeť se zachovala v Archivu města Brna, Akta purkmistrovská, karton 6, folio 8/528 - 530. Signet z 15.12.1655 je přitištěný, černý (tmavě hnědý), osmihranný o rozměrech 14 x 12 mm. V pečetním poli ohrazeném asi linkou se nachází znak skládající se ze štítu španělské-

ho tvaru, v němž je stojící gryf držící v předních nohách svíle osekanou větev vpravo s jedním listem. Na štít je postavena mírně vpravo otočená korunovaná turnajská přilbice s přikryvadly rovninového tvaru. Za klenot je vyrůstající gryf s větví jako na štítě. Po bocích klenotu jsou písmena N F vlevo V A.

- 4) Augustin Kratochvíl, Pohořelský okres, Brno 1913, s. 56.
- 5) SOA v Brně, E 67 - Matriky, č. 2464 a 2465.
- 6) Tamtéž, F 78 - Velkostatek Pernštejn, č. 346.
- 7) Augustin Kratochvíl, Pohořelský okres, s. 57.
- 8) SOA v Brně, E 67, č. 2465 a F 78, č. 346.
- 9) OA ŽDár nad Sáz., Archiv městečka Nedvědice, č. 12.
- 10) Srovn. Ivan Štarha, Pernštejnské železáry v 17. století. Příspěvek k jejich lokaci. Sborník Okresního vlastivědného muzea v Blansku, 10, 1978, s. 5-10.

Ivan Štarha

Znak MIKULÁŠE FLEIŠINGERA z Auerspachu
(podle pečeti)

Genealogický příspěvek "K roku českého divadla"

Nemalý podíl na tom, že jej můžeme takto důstojně oslavovat má i naše milé město. Nelze nepřipomenout, že právě brněnské divadlo bylo semenistém znamenitých herců, kteří do Národního divadla v Praze dodávali čerstvou krev.

Žádný historik, až bude psát dějiny brněnského divadla, nemůže pominout jméno Rudolfa Waltra, tohoto vynikajícího pedagoga, režiséra a herce, který po dlouhá léta, od dob první světové války až do svého úmrtí, zanechal svou stopu na všem, co se dělo v Brně kolem divadla. Měl v sobě tolik občanské odvahy a statečnosti, že i za doby okupace, kdy byl divadelní život v Brně násilně umlčen, dovedl ze země vydupat poloilegální divadlo, nazvané Komorní hry, kam se scházelo celé české Brno, aby zde slyšelo z jeviště slova povzbuzení a odvahy.

Rudolfu Waltrovi bylo dopřáno, aby vyrůstal v umělecké rodině. Jeho matka, Olga rozená Demartini, byla operní zpěvačkou. U ní studoval zpěv a pak herectví u Jaroslava Puldy. V letech svého hereckého dozrávání býval i partnerem Vojanovým. Vzal si za manželku vynikající herečku a svoji první žačku Marii rozenou Pechovou, která byla dcerou proslulé herecké dvojice Emy a Ladislava Pechových a sestrou národního umělce Ladislava Peška.

Mladý Rudolf Walter přišel do Brna v roce 1912, kdy byl dnem 15.srpna angažován v Národním divadle v Brně i jako he-

rec činohry a opery. V letech 1914 až 1916 byl členem Lacinovy společnosti ve Východočeském divadle a hrál v Zöllnerově kočovné divadelní společnosti. V roce 1916 se vrátil zpět do Národního divadla v Brně a v roce 1918 byl jmenován jeho režisérem. Dostalo se mu cti, že v roce 1919 zahajoval prvním českým proslovem účinkování brněnského Národního divadla v prostorách divadla Na Hradbách, dosud výhradně německého. Zde jako režisér uvedl Janáčkovu Její pastorkyni.

V roce 1925 začíná vystupovat a režírovat v brněnském rozhlasu. V letech 1925 až 1929 působí jako šéf činohry Národního divadla v Brně. Věnuje se také pedagogické činnosti. V letech 1925 až 1949 zastává místo profesora dramatického oddělení brněnské konzervatoře. V Národním divadle nadále pracuje jako šéfrežisér až do roku 1938, kdy se věnuje pouze práci na konzervatoři.

V roce 1942 po uzavření českých divadel vytvořil, jak bylo již připomenuto, na ochotnickou licenci divadlo v Novém domově v Brně, nazvané Komorní hry. Po válce v roce 1945 vznikla z Komorních her druhá činoherní scéna v Brně, nazvaná Svobodné divadlo, jehož ředitelem byl až do roku 1948. V roce 1947 hrál poprvé ve filmu "Až se vrátíš".

V roce 1948 onemocněl a na podzim roku 1949 odchází do důchodu. Neumí však žít v nečinnosti. Pokud mu to zdravotní stav dovoluje hraje v divadle alespon pohostinský: v Divadle Julia Fučíka (1951 - 1955), dále v loutkovém divadle Radost a Státním divadle v Brně. Po dobu jednoho roku byl ještě v letech 1954 - 1955 uměleckým šéfem Beskydského divadla v Novém Jičíně.

Ač byl již těžce nemocen zahájil na podzim roku 1960 pětiletou činnost Divadla jednoho herce (1960 - 1965), v němž recituje básně a přednáší slavné divadelní monology.

Dne 27. února 1966 v Brně umírá.

Jako pedagog vychoval pro naše divadlo dlouhou řadu herců, z nichž musíme jmenovat alespoň jeho švagra národního umělce Láďislava Peška, národního umělce Karla Högra, národního umělce Vladimíra Šmerala, Josefa Raušera, Vlastu Chramostovou, Vlastu Fialovou, Františka Kožíka (hrál pod pseudonymem Jiří Žalman), který se dal později na spisovatelskou dráhu, Vlastu Matulovou, Markétu Suchou, Boženu Žákovou, Rudolfa Högra, Oskara Linharta, Vlastimila Lišku, Josefa Svátka, Otakara Dadáka, Jiřího Sequense a mnoho jiných.

Celoživotní práce tohoto umělce a pedagoga byla odměněna v roce 1929 státní cenou, dne 5.8.1964 mu bylo uděleno státní vyznamenání Za vynikající práci. Za celoživotní činnost hereckou, režisérskou, recitační a pedagogickou mu byl dne 1.3.1966 in memoriam udělen čestný titul zasloužilý umělec.

Nejlépe podle mého názoru vystihla jeho celoživotní činnost jeho žačka a manželka zasloužilá umělkyně Marie Waltrová, která o něm napsala "Moje maminka, zasloužilá umělkyně Ema Pechová, nositelka Řádu práce, a můj manžel, zasloužilý umělec Rudolf Walter, nositel vyznamenání za vynikající práci, byli z těch, kteří pomáhali zakládat dramatické oddělení brněnské konzervatoře a zůstali pedagogické práci dlouho věrni.

Maminka stála u zrodu této školy - vedle Vladimíra Marka a Václava Balouna. O několik let později byl přizván do profesorského sboru také můj manžel, který pak působil na dramatickém oddělení až do doby, kdy odešel do invalidního důchodu.

Vychovávat novou uměleckou generaci je závažný úkol. Oba jej vykonávali nejen poctivě a svědomitě, ale hlavně s velkou láskou. Snad proto byly výsledky tak pozoruhodné. Láska k umění, jemnost citu, schopnost vystihnout individuální talent a umění porozumět mu, to vše se u obou vyučujících snoubilo s nesmírnou trpělivostí a laskavostí.

Snad proto se jim oběma podařilo dramatické oddělení brněnské konzervatoře povzvednout k nejvyšším metám.

Myslím, že všichni dostali pevné a správné základy k budoucí vlastní tvůrčí práci a že nezapomenou na své staré, dobré a neúnavné učitele, kteří se s nimi podělili o své vlastní umělecké zkušenosti a - vyučovali srdcem.

Jediná dcera Rudolfa Waltra, paní Olga Zezulová-Waltrová, dlouholetá režisérka v brněnském rozhlasovém studiu a má vzácná přítelkyně, mne v roce 1981 požádala o uspořádání rodinného archivu. Na základě rodinných písemností se mi podařilo shrnout jinak roztroušené genealogické údaje a sestavit rodokmen a vývod rodu Waltrů a rodokmeny příbuzných rodů Demartini, Pechů a Pešků, které mi bylo umožněno s laskavým svolením Olgy Zezulové-Waltrové uveřejnit v přílohách k tomuto článku.

Doufám, že zde zveřejněný rodopisný materiál bude užitečnou základnou poznatků pro další badatele, ať již zpracovávající biografie uvedených umělců nebo sledující obecně genealogické a demografické zřetele.

Prameny a literatura:

Rodinný archiv Waltrů - mezi rodinnými písemnostmi se též nachází značně poškozený list se znakem skládajícím se z červeného štítu, který má ve hlavě tři zlaté šestirohé hvězdy, uprostřed je zlaté ucho od džberu či řecké písmeno omega a v patě zlaté písmeno W. Na štít je postavena burgundská helmice se zavřeným hledím a s červenostříbrnými přikryvadly. Za klenot jsou otevřená červená křídla, na každém z nich je po jedné zlaté šestirohé hvězdě. Třetí hvězda je mezi křídly. Z textu u znaku lze přečíst pouze, že se jedná o znak pana Waltra. Uvedeno, že Waltrové byli Rotenburgskou šlechtou a znak je vypsán z Evropské sbírky znaků, kniha V. Jedná se bezpochyby o výrobek některé ze "znakových kanceláří", které vedli podvodníci ochotní za poplatek každému najít jeho erb. Poznatek uvádí pro případné sledování činnosti těchto podvodníků v Čechách a na Moravě.

Rodinný archiv Waltrů obsahuje též řadu dokladů se vztahem k staré pražské rodině Demartini, která se po generace zabývala komínickým řemeslem a jejíž kořeny sahají až do okruhu řemeslníků rudolfinské Prahy.

Portréty členů rodu publikoval F.X. Jiřík: Miniatura a drobná podobizna, J. Stenc, Praha 1930, totiž:

- 1/ Ignác Demartini
1826 (datace portrétu) s.32
- 2/ Johana Demartini
1822 (datace portrétu) š.30
- 3/ Terezie Demartini
1826 (datace portrétu) s.31
- 4/ JUDr. Ignác Demartini
1830 (datace portrétu) s.35
- 5/ Terezie Demartini
1830 (datace portrétu) s.35

Jiří Hraše, Divadlo jednoho herce v Brně,
vyd. Divadelní ústav, Praha 1970

JM, Herec, učitel, přednášeč In: Brněnský
večerník z 18.2.1975.

Konzervatoř Brno. Sborník k padesátému vý-
ročí trvání první moravské odborné umělec-
ké školy, vyd. Blok, Brno 1969.

Ladislav Pešek, Tvář bez masky, vyd. Odeon,
Praha 1979.

Zili a pracovali v Brně, Brno 1977.

Jan K. Linhart

(GHI 1983 č. 3)

Příloha č. 1 k článku J. Linharta ze str. 180

RODOKMEN RODU WALTERŮ

Jan WALTER

berní úředník na panství Dolní Kralovice
m. Františka AIZERMANNOVÁ

Arnošt WALTER

nar. 21.4.1831 Dolní Kralovice - zemř. ? Dačice
kupec v Dačicích
sňatek 16.5.1854 Jaroměřice u sv. Markéty
m. Marie WORLOVÁ

nar. 1828 - zemř. ? Dačice

Rudolf Jan WALTER

nar. 4.2.1858 Dačice - zemř. 1894
obchodník v Dačicích
sňatek 11.5.1893 Praha u Matky Boží před Týnem
m. Olga Marie Anna DEMARTINI
nar. 15.11.1871 Praha - zemř. 1949 Brno

Rudolf Karel Eduard WALTER

nar. 22.3.1894 Dačice - zemř. 27.2.1966 Brno
zasloužilý umělec, režisér Národního divadla v Brně
sňatek 2.7.1921 Brno u sv. Tomáše
m. Marie PECHOVÁ, zasloužilá umělkyně
nar. 2.4.1897 Plzeň - zemř. 20.7.1978 Brno

Olga WALTEROVÁ

nar. 17.9.1922 Brno
režisérka čs. rozhlasu v Brně
sňatek 20.12.1950 Brno MěNV
m. Milan ZEZULA, akademický malíř
nar. 26.7.1921 Brno

RODOKMEŇ RODU P E C H Ů

Václav PECH
sedlák v Bříze na čp. 53
m. Teresie PRŮŠOVÁ z Vraškova

Jan PECH
sedlák v Bříze na čp. 53
m. Rosalie RAZÁKOVÁ z Břízy čp. 11

Jan Nepomuk PECH
nar. 28.6.1832 Bříza - zemř. ?
krejčovský mistr
m. Emilie APPLTOVÁ
nar. 15.11.1836 Český Dub - zemř. ?

Ladislav Václav PECH
nar. 21.10.1866 Praha - zemř. 7.7.1942 Brno
divadelní herec
sňatek 19.11.1896 Plzeň u sv.Bartoloměje
m. Emilie (Ema) PEŠKOVÁ, se sl. umělkyně
nar. 1.1.1869 Jičín - zemř. 2.12.1965 Brno

Marie PECHOVÁ
nar. 2.4.1897 Plzeň - zemř. 20.7.1978
zasloužilá umělkyně, divadelní herečka
sňatek 2.7.1921 Brno u sv.Tomáše
m. Rudolf WALTER
nar. 22.3.1894 Dačice - zemř.
27.2.1966 Brno

Ladislav PECH - PEŠEK
nar. 4.10.1908 Brno
divadelní herec, člen
Národního divadla
v Praze, národní
umělec

Olga WALTEROVÁ
nar. 17.9.1922 Brno
režisérka čs. rozhlasu v Brně
sňatek 20.12.1950 Brno
m. Milan ZEZULA, akad.malíř
nar. 26.7.1921 Brno

RODOKMEN RODU P E Š K Ě

Jan PEŠEK

měšťan a kovářský mistr v Písku
m. Anna WORLOVÁ z Horažďovic

Jan PEŠEK

správce u městské rady v Písku
m. Albertýna FRIEDLOVÁ

Josef Bedřich Jan PEŠEK

nar. 10.3.1840 Písek - zemř. 1906 Praha
studoval filozofii, divadelní herec a režisér
šnatek 12.2.1866 Chrudim v děkanském chrámu
m. Marie Alžběta TAMMOVÁ, herečka
nar. 31.8.1846 Jičín - zemř. 1927 Praha

Josef PEŠEK

nar. 27.8.1877 - zemř. 22.10.1877

Eliška PEŠKOVÁ

nar. 27.8.1887 - zemř. 1887

Jan PEŠEK

nar. 30.4.1879 Písek - zemř. ?

Milada Anna PEŠKOVÁ

nar. 9.12.1870 - zemř. ?

m. SEQUENS, divadelní herec

Terezie PEŠKOVÁ

nar. 28.4.1873 - zemř. ? Poděbrady

divadelní herečka

m. Václav JAWŮREK

Emilie (Ema) Františka PEŠKOVÁ

nar. 1.1.1869 Jičín - zemř. 2.12.1965 Brno

m. Ladislav Václav PECH

nar. 21.10.1866 Praha - zemř. 7.7.1942 Brno

Karel Ferdinand PEŠEK

nar. 12.8.1867

Rozvod rodu DEMARTINI (de MARTINI)

Vincenc DEMARTINI
kominický mistr a měšťan v Praze
n. Marie KLEMENTOVÁ

Eduard DEMARTINI

nar. 18.3.1817 Praha II čp. 355-I - zemř. ? Praha-Karlín
náměstek starosty Karlína, majitel kominické živnosti,
privilegovaný zakladatel hasičského sboru, zakladatel
kostela v Karlíně

n. Marie Anna JEDLIČKOVÁ

nar. 6.10.1839 Brno, Josefská čp. 493 - zemř. ? Brno

Olga DEMARTINI nar. 15.11.1871 Praha - zemř. 1949 Brno n. R. WALTER	Hugo DEMARTINI n. Františka POKORNÁ	Jan DEMARTINI n. Hermína CZUŘÍKOVÁ	Eduard DEMARTINI n. Isabela DEMARTINI z větve staropraž. zemř. 1946	Rudolf DEMARTINI n. Augusta DEMARTINI z větve staropraž. nar. 1873 zemř. 1968
--	--	---	---	--

potomstvo viz příl.č.5

Rudolf WALTER nar. 22.3. 1894 Dačice zem. 27.2. 1966 Brno n. Marie PECHOVÁ	Hugo ml. DEMARTINI n. Jitka KAPROVÁ	Jaromíra (Jarmila) DEMARTINI n. Hubert STIEBER	Stanislav DEMARTINI n. Ludmila FRÖHLICH CHOVÁ	Vlasta DEMARTINI herečka s umělec- kým jmé- nem HRAD- ČANSKÁ n. Alois MATOUŠEK	Olinka DEMARTINI zemřela mladá
---	--	--	---	--	---

Olga
WALTEROVÁ

Hugo DEMARTINI žije v USA	Dimitrij DEMARTINI	Ludmila DEMARTINI
------------------------------------	-----------------------	----------------------

Rozrod rodu DEMARTINI (de MARTINI) - pokračování

Eduard DEMARTINI
m. Isabela DEMARTINI
z větve staropražské
zemř. 1946

Rudolf DEMARTINI
nar. 1866
m. Augusta DEMARTINI
z větve staropražské
nar. 1873 - zemř. 1968

Eduard DEMARTINI malíř m. Milo- slava KURELOVÁ	Jan DEMARTINI m. Markéta MORAVCOVÁ	Augusta DEMARTINI m. JUDr. Otto HERBER	Ludmila DEMARTINI m. Fran- tišek HLOUŠEK	Bohuslava DEMARTINI m. Fran- tišek JAKOŠ	Vratislav DEMARTINI m. Marie SUCHARDOVÁ
---	---	--	--	--	--

Měsa HLOUŠKOVÁ m. Zdeněk ŠORN	Alena DEMARTINI m. Miroslav MÍČES
Marie HERBEROVÁ m. Václav PAŇKA	Ondřej NÁŇKA
MUDr. Otto HERBER m. Marie ČEJKOVÁ	Petr MAŇKA
Ester DEMARTINI m. Jiřířich VONDRUŠKA	Tonáš NÁŇKA

Juditá DEMARTINI m. František DVOŘÁK	Marie HERBEROVÁ, profesorka Otto HERBER
Jar DEMARTINI m. Marie KORINTOVÁ	Marie DEMARTINI

HERALDICA BRUNENSIS I.

Znaky významných brněnských osobností (4)

Vikém Alexander Balaus (1711-1752) moravský zemský advokát, Brněnský patricij (Ringsmann), autor díla o dějinách města Brna. Narodil se 9.2.1711 v Brně (1). Jeho otec Václav Jan Mikuláš Balaus (1670 - inter 19.12.1737 - 3.1.1738) pocházel ze Žamberku a v Brně dlouhá léta působil jako městský místopředseda a syndik (2). Posléze byl brněnským královským rychtářem (3). Jeho matka Kateřina Anna Marie rozená Schollová (1683 - post 9.12.1741) pocházela z Prahy (4). Vilém Alexander měl tři bratry, z nichž v době smrti rodičů žil Václav Josef, který se dal na duchovní dráhu a vstoupil do jesuitského řádu (5).

Vilém Alexander vystudoval práva nejvíce v Praze. Při svém snatku s dcerou brněnského královského rychtáře Františka Jiřího Tripoda Annou Marií dne 3.10.1735 je již uváděn jako městský advokát (6). V Brně vlastnil velký výstavný dům a v roce 1740 zde získal měšťanské právo (7). Z jeho manželství, pokud víme, vzešly dcery, což při jeho předčasné smrti 2. ledna 1752 mělo neblahý vliv na osud jeho knihovny (8).

Balaus byl typickým vzdělancem své doby oproštující se od dogmat katolické církve, jak je zřejmé z velkého množství zakázaných knih v jeho knihovně. Podobně jako Jan Petr Cerroni či Dismas Josef Hynek Hofer se věnoval sběratelské a opisovačské činnosti. Shromáždil velkou knihovnu, která v době jeho smrti čítala 8715 děl o přibližně 9 000 svazcích knih a rukopisů. Základ jeho knihovny, jak zjišťujeme z testamentu, tvořila knižní pozůstatost jeho otce (9).

Z katalogu knihovny lze poznat Balausův všeobecný rozhled (10). Vedle velkého množství právních, historických a teologických děl najdeme zde práce z přírodních věd. Velký oddíl katalogu tvoří tituly knih o heraldice, genealogii a diplomatice. Po jeho smrti se knihovna rozpadla, známe dnes jen její jednotlivé svazky (11). Není bez významu, že se Vilém Alexander Balaus zabýval zřízením veřejné knihovny v Brně (12). Do dějin města Brna se zařadil dílem "Tractatus de Moraviae Metropoli" (13). Historické dílo nepřekročilo dobový průměr. Odpovídá jeho sběratelskému zaměření. Jedná se spíše o souhrn jednotlivých zpráv a poznatků, než o ucelené dílo (14).

Vilém Alexander užíval pečetidlo svého otce, na kterém byly vyryty shodné iniciály (15). Bezpochyby se jedná o pečetní prsten, který mu byl otcem v testamentu odkázán. Z něho byla pořízena též pečeť Václava Jana Mikuláše Balause ze dne 26.12.1736, která je přitištěná, červená, osmihranná o rozměrech 13 x 11 mm (16). V pečetním poli ohrazeném vystouplým římsovitým okrajem se nachází znak skládající se z oválného štítu dole zasazeného do třech röllerků. Štít je rozdělen povyšenou mírně prohnutou špicí, v níž je vzpřímený lev s dvěma ocasy držící v předních nohách kulatý štít a písařský brk (mohl by to být též meč). V bočních polích je po jednom hroznu vína vždy s dvěma úponky po každé straně. Na štít je postavena mírně vpravo otočená korunovaná turnajská helmice s přikryvadly rozvilinového tvaru. Za klenot jsou otevřená křídla mezi nimiž jsou tři pštrosí pera. Po boku klenotu je vpravo písmeno W vlevo B.

Balausovskou pečeť též užil 1786 Ondřej Rothdecker (17). Výtvarným provedením navazuje na předchozí typář. Casově lze podle všech znaků typář zařadit do poloviny 18. století. Na typáři jsou písmena I - B na základě níž lze vyslovit domněnkou, že patřil příbuznému Václava Josefovi Balausovi nebo jeho nejmenovanému synovi (18). Může však jít též o typář Václava či jednoho z jeho synů.

Symbolika znaku je poměrně jasná. Lev držící štít symbolizuje ochranu respektive obranu, což v tomto případě vyjadřovalo povinnosti právníka, zejména městského syndika. Písářský brk v různých kombinacích byl atributem znaků úřednických rodin. Hrozny vína ve znaku značili příslušnost Balausů k městské honoraci (Ringsleute). Symbolizovaly její důležité právo svobodně nalévat víno vypěstované na svých vinicích.

Kromě těchto znakových pečetí známe též pečeť Kateřiny Anny Marie Balausové ze dne 25.8.1741, která je přitištěná, černá, oválného tvaru o rozměrech 11 x 10 mm (19). V pečetním poli ohrazeném linkou se nachází monogramové znamení skládající se ze dvou zrcadlově odvrácených a přeložených písmen C a P, též z písmene M a A. Nad znamením se vznáší měšťanská pětilistá korunka s pentlemi po stranách.

Jiří L. Bílý

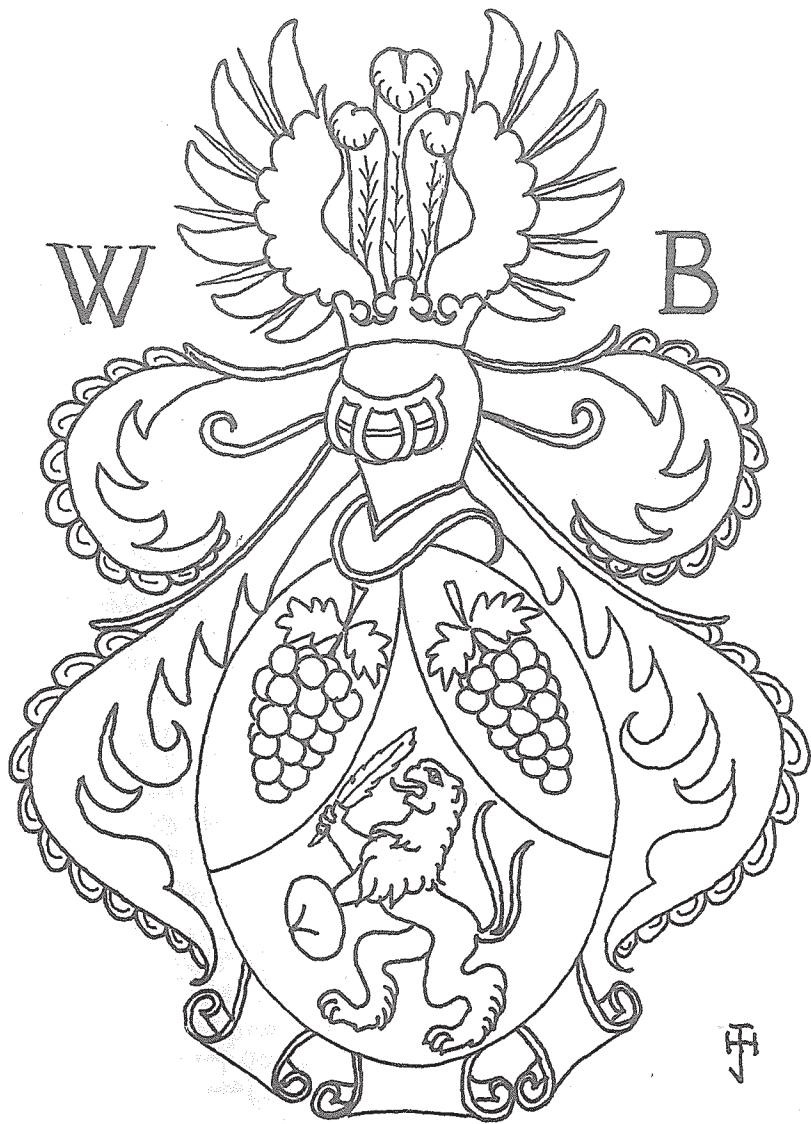
Poznámky:

- (1) Archiv města Brna, Sbírka matrik, křestní matrika kostela sv. Jakuba 1704-1716, sign. 1/12 s. 351. Pokřtěn jako Vilém Karel Václav. D'Elvert viz pozn. 12 uvádí nesprávné datum pokřtění 11.2.1711.

2. AMB, Zbytky registratur (Burian, neuvedeno) inv.č. 346/3 krabice 147. Zde se nachází vlastnoručně napsaný krátký životopis Václava Jana Mikuláše Balause (jména někdy uvedena v jiném pořadí), který byl uložen v makovici věže kostela sv.Jakuba.
3. AMB, Zbytky registratur - testamenty, testament Jana Václava Mikuláše Balause ze dne 26.12.1736 a kodicil ze dne 19. 12.1737.
4. AMB, Zbytky registratér - testamenty Kateřiny Anny Marie Balausové ze dne 25.8. 1741 a 9.12.1741; viz též pozn. 2.
5. V životopisu Václava J.M.Balause viz pozn. 2 jsou uváděni čtyři synové: Hynek Baltazar, Václav Vilém Karel (Vilém Alexander), Václav Antonín a Josef. U posledního syna také nalezen křestní zápis v křestní matrice sv.Jakuba 1704-1716 viz pozn. 1 s. 521. Křest se konal dne 4.3.1714 a dostal jméno Josef Antonín Pius. O Václavu Josefově též Státní oblastní archiv v Brně, E 25 Jesuité Brno (Švábenský 1954) sign. 10/24, inv.č.1470.
6. AMB. Sbírka matrik, oddavková matrika farního kostela sv.Jakuba 1730-1760, sign. 1/40 s. 146. Též AMB, Zbytky registratur - testamenty, testament Františka Jiřího Tripoda z roku 1730.
7. AMB, Sbírka rukopisů, rkp.č. 1211 (seznam domů). V roce 1745 byl dům ve třetí čtvrti č. 24 ohodnocen pro daňové účely na 4000 zl.
8. Uvádí se dcery: Marie Josefa Kateřina Barbora Balausová nar. 2.7.1736 v Brně

(AMB, Sbírka matrik, křestní matrika far. kostela sva.Jakuba 1727-1738, sign. 1/14 s. 655), zvaná asi jenom Josefa a Isabela (viz pozn. 4) uváděná v testametu z 25.8.1741. Datum úmrtí Viléma Alexandra uváděné d' Elvertem (viz pozn. 12) nelze z matrik ověřit, neboť úmrtní matrika z těchto let je od 19. stol. nezvěstná.

9. Viz pozn. 3.
10. Státní oblastní archiv Brno, B 1 Gubernium (kol 1973), karton 58, sign.B6/87.
11. J.Dřímal, Archiv města Brna (průvodce), Praha, 1956, s. 183.
12. Chr. d' Elvert, Historische Literatur Geschichte von Mähren und Österreichisch Schlesien, Brünn, 1850, s. 163.
13. SOAB, G 12 Cerroniho sbírka II (Švábský 1973) č. 31. V textu je uveden název díla, jak se obvykle používá v literatuře. Přesný název uvádí Švábského inventář.
14. J.Dřímal a kol., Dějiny města Brna, díl I, s. 11.
15. AMB, Zbytky registratur - testamenty, testament Alžběty Lihrové z 19.5.1742.
16. Viz pozn. 3.
17. J.Palát, Filigrány, obchodní značky pápirnické a osobní pečetě mistrů papírníků, In Zpravodaj Klubu genealogů a heraldiků Ostrava, roč. V, 1983 č. 1, s.7 (vedle blasonu i zřetelné fotografie pečeti).
18. Viz pozn.3. V testametu uveden jako "Vetter" tedy strýc, což však zde neslouží k označení příbuzenského poměru.
19. Viz pozn. 4.

ZNAK VILÉMA ALEXANDRA BALAUSE

HOVORY G+H

Dalším hostem naší rubriky je PhDr. Mojmír Švábenský, který po skončení studia historie na filosofické fakultě brněnské univerzity (1949) a Státní archivní školy (1950) pracuje nepřetržitě v nynějším státním oblastním archivu v Brně. Specializoval se zejména na zpracování starých listiných fondů a sbírek a zpřístupnil řadu církevních fondů. Jeho inventáře a katalogy, z nichž některé vyšly i rozšířenou formou, mají vysokou odbornou úroven a jsou spolehlivými pomůckami pro badatele.

PhDr. Švábenský využil svých zkušeností v celé řadě publikací, našim čtenářům je znám zejména svým soupisem pečetí moravských markrabat a v poslední době jako reeditor Pilnáčkových Staromoravských rodů a vydavatel Pilnáčkových dodatků.

Naše první otázka proto zněla:

1. Jak Vám, jako archiváři a historikovi, pomáhá při Vaší práci genealogie a heraldika?

Genealogie a heraldika jsou řazeny mezi tzv. pomocné vědy historické. Považuji je však za jedny ze základních věd nejenom pro historii, ale i pro archivnictví. Významový posun od pomocného k základnímu, myslím, nejlépe objasnuje, co pro mne jako archiváře genealogie, heraldika i jiné základní vědy znamenají. Bývaly doby, kdy genealogie a heraldika se odmítaly osudě a paušálně jako prý oslavující vykořisťovatelské třídy. Není snad nutné vyvracet tento scestný názor, který - jak si jeho auto-

ří zřejmě neuvědomovali - ve svém jádru znamená vlastně popření jednoho z nejdůležitějších vědních principů, historismu. Je sice možno kritizovat, že to a to dílo přehnaně vyzdvihuje kladné nebo záporné stránky určitého jevu, ale tato kritika, byť by byla sebeoprávnější, nemůže vést k zatracování vědy jako takové, zvláště když nepřihlíží k historickému vývoji a podmíněnosti našeho poznání.

A nyní konkrétně: pro archiváře je nemyslitelné pracovat bez genealogie a heraldiky. Genealogie je cenným vodítkem pro sestavování důležité části pořadacích schémat rodových i soukromých archívů. Bez poznání genealogických souvislostí nelze správně hodnotit archivní prameny, poznat důležitost údajů v nich obsažených, a tedy je přesně zpřístupnit veřejnosti. V zásadě totéž lze říci o heraldice, která ve spojení s příbuznou vědou, sigilografií, dává nám možnost rozlišovat rody se stejným přídomkem a určovat osoby jinak nepoznatelné. Jistě, toto hledisko, zavánějící prakticismem, nevyčerpává všechny otázky genealogie a heraldiky jako věd. Je však dáno položenou otázkou.

2. Jaké pracovní pomůcky byste pro svou práci od genealogů nebo heraldiků uvítal?

Ve své praxi, protože lidská paměť je křehká, jsem často postrádal klíč ke znakům zvláště novodobé šlechty. Prohlížet příslušné publikace je časově příliš náročné a nevede vždy ke kladnému výsledku. Myslím si, že podobnou věc by uvítala i široká veřejnost, zajímající se o genealogii a heraldiku. Ukol, patrně protože není snadný (jde

např. o stanovení rozsahu klíče: které rody má zahrnovat), nebyl dosud realizován. Snad se toho ujmu, až budu v důchodu. Pro klíč lze volit abecední uspořádání názvů znamení, jak to má Sedláček. Přehlednější se mi zdá roztrídit znamení na heroltské a obecné a uvnitř na další skupiny (u obecných znamení na nadpřirozené a umělé), což zjednodušuje vyhledávání méně obvyklých znamení. Je to způsob užívaný v moderní literatuře. Jako příklad uvádím aspon Josefa Krasslera: Steirisches Wappenschlüssel.

Bylo by také dobré, kdyby Zíbrtův přehled rodů, dnes již antikvovaný, byl nahrazen novou bibliografií, která by při zachování rozdílu mezi biografií a genealogií registrovala v abecedním přehledu rodů dosud vykonanou práci v genealogii nejenom šlechtické, ale zvláště občanské. Nedílnou součástí této bibliografie by byla i heraldika. Dosavadní bibliografie v jednotlivých časopisech jsou jednak mezerovité, jednak příliš rozptýlené, aby splňovaly zcela svůj účel. Navrhované dílo se dá ovšem uskutečnit jen kolektivně.

Doufejme, že tuto mezeru postupně vyplní bibliografie, kterou připravila pobočka ČNS Heraldika a kterou vydávají ostravští kolegové.

3. Co nového připravujete v našich oborech?

Můj zájem leží dnes především na polikodikologie. To však neznamená, že bych genealogii a heraldiku opomíjel. Rád bych uveřejnil popis znaků, které používala habsburská monarchie od r. 1750, což je mezník, kdy zeměpánské úřady dostaly pečetidla s vlastním označením. Chtěl bych také publi-

kovat popis panovnických pečetí, které přechovává státní oblastní archiv v Brně. Materiály k tomu mám.

4. Jak hodnotíte dosavadní čísla GHI ?

Mám dojem, že Genealogické a heraldické informace svou vlastní formu teprve hledají. Na rozdíl od starších a zavedených časopisů, jako jsou v Praze a v Jílovém, jejichž technická stránka je také vyšší, musejí Informace aspoň zatím počítat jen s okruhem brněnských přispívatek. Ale i v dnešní podobě přinášeji zajímavé a podnětné zprávy. Je jistě práním nás všech, aby bylo časem možno uveřejnovat i články obsáhlejší, neboť nutnost zařazovat jen drobné články značně zužuje tématiku Informací.

JUBILEA

Životní jubileum PhDr. A.B. Krále, CSc.

14. října 1983 se dožívá šedesáti let známý brněnský kulturní historik a také člen redakční rady našich Genealogických a heraldických informací PhDr. Adolf Bunny Král, CSc.

Badatelské zaměření, jímž se dnes projevuje dílo jubilanta na poli historie a kultury, můžeme pokládat za zděděné po svých rodičích a předcích. Otec Rudolf Král (1883-1950), sběratel starožitnosti, odborný znalec starých zbraní a nábytku, jeden z mála znalců perských koberců u nás, matka Jana, rozená Bodová (1885-1974) povoláním profesorka a první solistka sboru Moravských učitelek v Brně. Starobylý rod Králů pochází z Bohnic u Prahy, kde se připomíná již v 15. století. Na Moravu se Králové přistěhovali až počátkem 20. století.

PhDr. A.B. Král, CSc maturoval v roce 1942 na klasickém gymnáziu v Brně. V r. 1949 byl prvním poválečným absolventem dějin umění a klasické archeologie na brněnské filosofické fakultě. V roce 1966 se stal po obhájení disertační práce na Karlově universitě kandidátem věd.

Hlavní vědecký zájem PhDr. A.B. Krále, CSc. se soustřeďuje na umělecká řemesla, především cínařství. Platí za uznávaného znalce a historika cínařského řemesla i v zahraničí. Holandský znalec R.J.G. Vester jej pokládá za průkopníka studia heraldiky v cínařském oboru. Výsledky jeho studia cínařských značek a znaků lze metodicky aplikovat na značky zlatníků a stříbrníků. Z he-

raldických památek nemovitého charakteru si věím především náhrobních kamenů a desk, z jejichž studia vždy vytěží nový poznatek, jak o tom svědčí jeho studie ve VVM, bulletinu Heraldika Jílové a jinde. Od roku 1946 uveřejnil na 800 odborných článků, monografií, recenzí v denním i odborném tisku u nás i v zahraničí a na 30 zásadních vědeckých studiích. Kromě toho se věnuje rozsáhlé kulturně osvětové a populárně vědecké činnosti.

PhDr. A.B. Král, CSc. je i naším předním znalcem napoleonské problematiky a slavkovského bojiště, o něž z titulu své funkce peče již více než dvacet let. Za své zásluhy o ochranu slavkovského bojiště a jeho kulturních památek byl jmenován presidentem A.I.N. - Mezinárodní napoleonské společnosti se sídlem v Lyonu (Francie) s působností pro území CSSR.

Na svém nynějším pracovišti, ONV Brno - venkov, kde působí ve funkci vedoucího odboru kultury, ho znají všichni přátelé, historici z povolání i amatéři a přátelé slavkovského bojiště jako vlivného a trpělivého člověka, vždy ochotného najít chvíličku času i pro neohlášeného návštěvníka, se kterým se rád podělí o své poznatky a názory. Živě reaguje na upozornění, že ta a ta památka není v dobrém stavu a ihned podniká kroky k nápravě. Všichni si jeho práce vážíme a věříme, že i nástupce v jeho funkci bude věnovat totéž úsilí, jako on, ochraně kulturních památek okresu Brno-venkov.

Jméinem výboru Genealogického a heraldického klubu v Brně přeujeme jubilantovi mnoho zdraví a úspěchů v práci a řadu nových objevů ve všech sférách jeho vědecké činnosti!

Bibliografie prací PhDr.A.B.Krále, CSc.
z oboru heraldika - genealogie

- Brněnské cínařství, VVM 1958, s. 155-161.
- Existovala větev Retů z Pístova na Moravě ?
Genealogické a heraldické informace
v III. 1983, č.3.
- Cínaři a staré lékárny, In.Sbírnik příspěvků k dějinám farmacie Jihomoravského kraje, Brno 1981, s.155-156.
- Kapucínská hrobka a kostel Nalezení sv. Kříže, Brno 1970, 21 str.
- La famille Baciocchi de Tchecoslovaquia.
Le Courrier de Aamitee (Bulletin A.I.N.), Lyon (France) 1969. (Dále Bulletin A.I.N.)
- Lapidarium v Porta coeli v Tišnově II - Předklášteří. Vlastivědný věstník moravský, 1979, č. 1, s. 59-61.
- Liechtensteinská hrobka na Vranově u Brna. Vlastivědný věstník moravský, 1969, č. 2-3, s. 121-131; též separát.
- Torzo moravského štambuchu ze 17.st.
Vlastivědný věstník moravský, VVM - 34, 1982 str 212-215.
- Nálezy ze žerotínské hrobky v Židlochovicích, Jižní Morava, 1969, č. 5, s. 61-65.
- Národní umělec Andrej Bagár a rod Charlese Baggara, francouzského napoleonského důstojníka (Jižní Morava - v tisku).
- Neznámé znaky v areálu Porta coeli v Tišnově II - Předklášteří.
Heraldika, 1979, č. 5, s. 118-132.
- O brněnském cínařství, Umění 18, 1970, s. 375-402.

- Objev původního vstupu do Liechtenstein- ské hrobky na Vranově u Brna, VVM 1983 v tisku.
- O významu cínařských značek (cechov. heraldika) Sborník k 100.výročí založení Moravského uměleckoprůmyslového muzea v Brně.
- Brno, Moravská galerie 1973, s. 105-115.
- O významu cínařských značek, Ivančice OVM 1966.
- O významu cínařských značek. Vlastivědný věstník moravský, 1972, č. 3, s.277-286.
- Unikátní nález "rytířských" kamen ze 16. století. Jižní Morava, 1974-II., s.53-60.
- Vlastivědné omyly a objevy na Tišnovsku. Vlastivědný věstník moravský, 1980 č. 1, s. 64-66.
- Vzácný nález v Medlově, Jižní Morava, 1981, č. 20, s. 242-244.
- Vzácná heraldická cechovní památka (GHI - IV 1984, v tisku).
- Zajímavosti ze sbírky cínu muzea v Ivan- čicích, Muzejní a vlastivědné práce, 1966 č. 2, s. 101-103.
- Zapomenutý moravský malíř (Ant. Angermann). Vlastivědný věstník moravský, 1969, č.1, s. 35-36.
- Záslužný kříž II.řemeslnicko-živnostenské výstavy v Brně 1913, Numismatické listy 1968 č. 5-6, s.177-179.
- Zprístupněné nálezy žerotínské hrobky. Žerotínové a Židlochovice. Židlochovice, Vlastivědný kroužek OB 1966, s. 33-40.

- Žerotínská hrobka v Židlochovicích.
(K úmrtí jejího objevitele Františka Horáka). Jižní Morava, 1981, č. 20,
s. 329-332.

Napoleonika

- Dvě památky z napoleonského období.
Jižní Morava, 1979, č. 15, s.240-241.
- Les temoins d'Austerlitz (Slavkov) I.,
Bulletin A.I.N. čís. 98/99, roč. 1970
(sept./octobre).
- Les temoins d'Austerlitz (Slavkov) II.,
čís. 09/99, roč. 1970 (nov./decembre).
- Mlčící svědkové bitvy. Sborník Psal se
rok 1805. Brno, Okresní muzeum Brno -
venkov 1968. S. 9-16. česky, rusky,
francouzsky, anglicky, německy.
- Mlčící svědkové bitvy. Sborník Psal se
rok 1805, Brno, KSPPOP 1978, s.8-2, 15.
- Nález neznámé napoleonské památky. Již-
ní Morava, 1977, č. 13, s. 185-187.
- Napoleonské památky okresu Brno - ven-
kov. Brno, Komise cestovního ruchu ONV,
Brno - venkov 1963.
- Ohlas bitvy u Slavkova v Současném umění.
Sborník "Byla vojna u Slavkova".
Vyd. Historické muzeum ve Slavkově 1983.
- Pour le Bi-centenaire de la naissance
de Napoleon Ier, la Tchécoslovaquie a
elle aussi sa medaile de Bronze, Bulle-
tin A.I.N. čís 90/91, roč. 1970 (janv./
février 1970).
- Roger Valhubert (General d'Empire-Héros
d'Austerlitz, Bulletin A.I.N. čís. 86-87
roč. 1969.

- Vzácná napoleonská památka, *Vlastivědný věstník moravský*, roč. 1983, č. 1,
str. 86-87.

Další práce PhDr. A.B.Krále, CSc. oboru historie, umění, kultura přináší výběrová bibliografie otištěná v VVM 35, 1983, s. 215-216.

Vilém Walter

INZERCE

Koupím Časopis rodopisné společnosti r.XI
- 1939

Rodokmen r. 1940	č. 1, 2, 3
1941	č. 1
1947	č. 3, 4
1948	č. 1, 2, 3, 4

Sborník jednoty starých českých rodů	
r. 1930	č. 1, 2, 3, 4
1934	č. 2
1939	č. 1 - 2
1947-8	č. 1 - 2
1949	č. 1 - 2

Možná též výměna za obdobnou literaturu.
Vilém Walter, Jižní nám. 11, 619 00 Brno.

Hledám materiály k občanské heraldice 19.
a 20. století. Jakékoliv informace o znacích
občanských rodin.

dr. Jiří L. Bílý, Viniční 226, 615 00 Brno.

Úprava rukopisu

K otištění se přijímají příspěvky členů Genealogického a heraldického klubu DK ROH Královopolské strojírny v Brně, případně i práce nečlenů. Redakční rada si vyhražuje právo zkrátit zasláný příspěvek, aniž by se tím narušil jeho smysl. Závažnější zásahy do textu lze provést jen s vědomím autora.

Za správnost a původnost článků odpovídají autoři. Nevyžádané rukopisy se nevracejí.

Citace - musí odpovídat ČSN 01 0197. U citací knih se uvádí jméno autora, název díla, místo a rok vydání a strana, která se citace týká.

U časopisů nejdříve jméno autora článku, název článku, název časopisu, ročník, rok vydání, číslo a strana.

U pramenů uvádíme nejdříve instituci, kde je pramen uložen, fond a číslo, pod kterým je uložen, příp. bližší označení - karton, svazek, folio, strana apod.

Citace se uvádějí vždy v původním znění a v původní řeči, citace v jiné abecedě než v latince se přepíše do latinky.

Úprava strojopisu - příspěvek musí být napsán psacím strojem s normálními typy (ne perličkou) na bílém papíře formátu A4 jen po jedné straně.

Na jednom řádku smí být nejvýše 60 úderů včetně mezer. Stránka smí obsahovat nejvýše 30 řádků. Kresby musí být předem konsultovány s redakční radou.

Příspěvky musí být odevzdány ve dvou kopíích. Příspěvky nejsou honorovány.

GENEALOGICKÉ A HERALDICKÉ INFORMACE

Vydává jako interní tisk pro potřebu členů v nepravidelných lhůtách Genealogický a heraldický klub při DK ROH Královopolské strojírny v Brně, Palackého 78.

Odpovědný redaktor: František Špirk

Redakční rada:

JUDr Jiří L.Bílý, PhDr Adolf B.Král, CSc.,
PhDr Tomáš Krejčík (výkonný redaktor),
PhDr Ivan Štarha, Vilém Walter.

Kresba na obálce: Jiří Louda

Bezplatný odběr vázán na zaplacení ročního členského příspěvku.

Povoleno dborem kultury JmKNV č.j. kult.
334/83 - Dr.No. 24.8.1983.